

ZESPÓŁ DO BADAŃ ŚREDNIOWIECZNEGO I NOWOŻYTNEGO WROCŁAWIA
RESEARCH TEAM STUDIES ON MEDIEVAL AND EARLY MODERN WROCŁAW

WRATISLAVIA ANTIQUA

STUDIA Z DZIEJÓW WROCŁAWIA
STUDIES ON THE HISTORY OF WROCŁAW

20

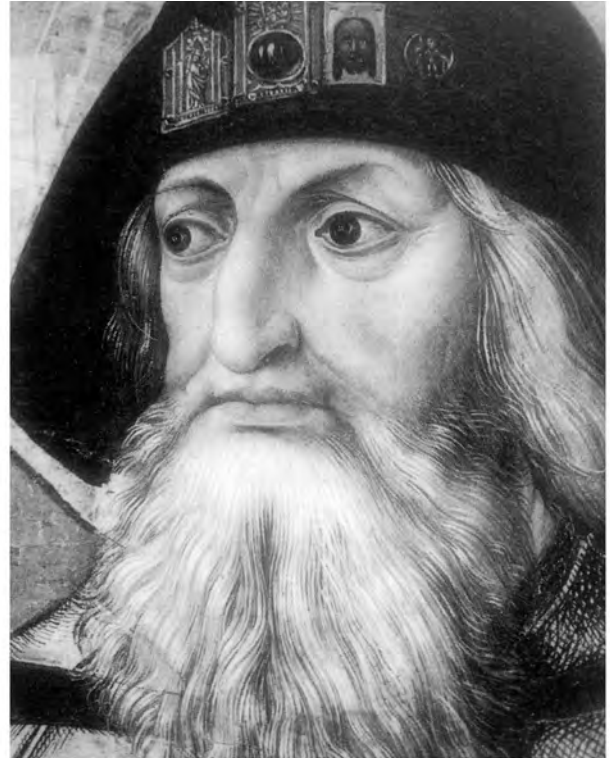
Komitet Redakcyjny
Edited by

Krzysztof Wachowski
Jan Klápště
Stefan Krabath
Marta Młynarska-Kaletynowa
Jerzy Piekalski

KATALOG RYCIN/ LIST OF FIGURES

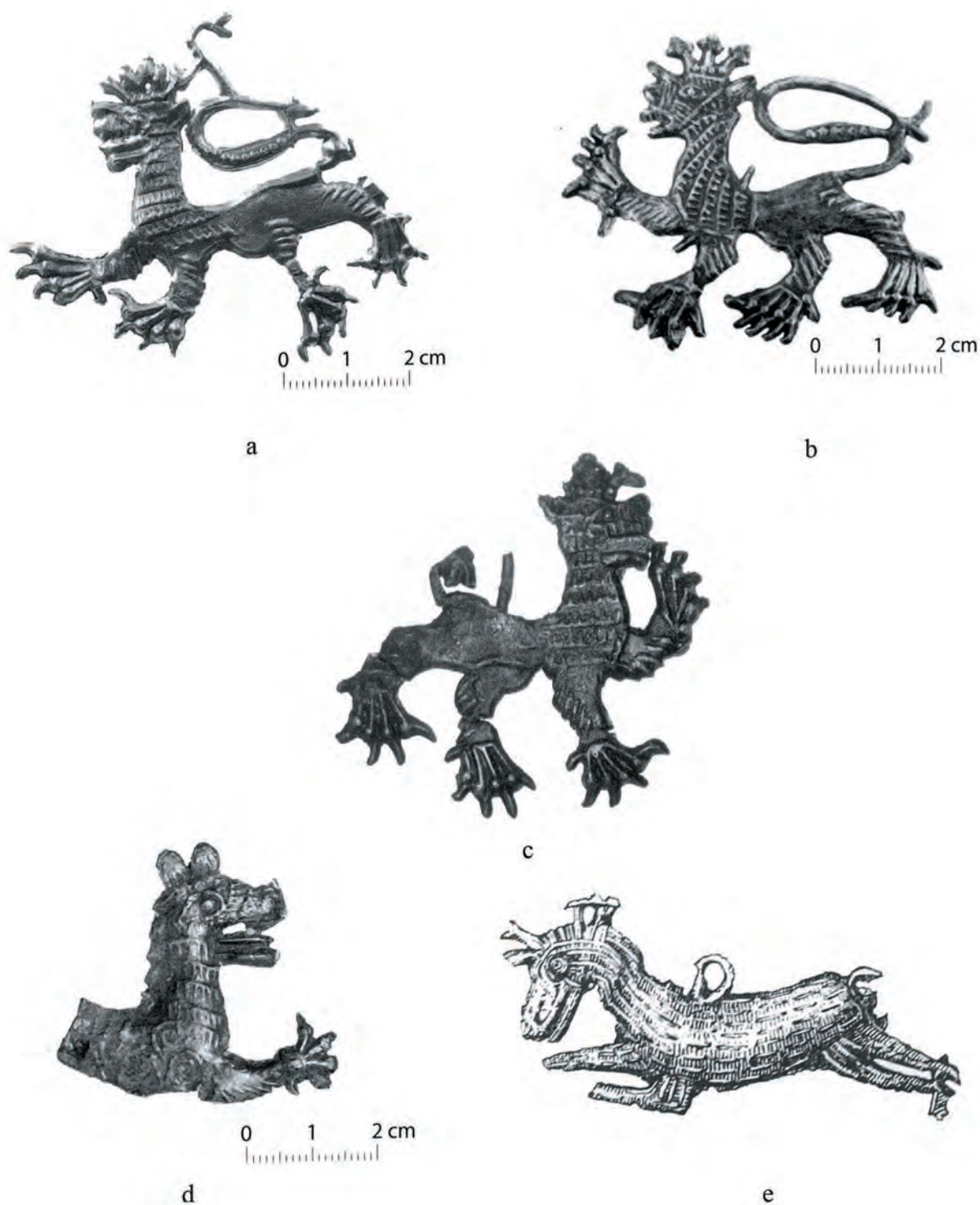
a

b

Ryc. 1. Świeckie i pielgrzymie odznaki na nakryciach głowy: a – Bernharda Striegel, portret van Pocka (błazna cesarza Maximiliana), ok. 1517-1519 r., za: Koldewej 2006, s. 57, ryc. 3.27; b – św. Sebaldus w stroju pielgrzyma, za: Spencer 1998, s. 17, ryc. 9

Fig. 1. Secular and pilgrims' badges for head-dress: a - Bernhard Striegel, portrait of van Pock (the Emperor Maximilian's court jester), about 1517-1519, after Koldewej 2006, p. 57, Fig. 3.27; b - St Sebaldus dressed as a pilgrim, after Spencer 1998, p. 17, Fig. 9.

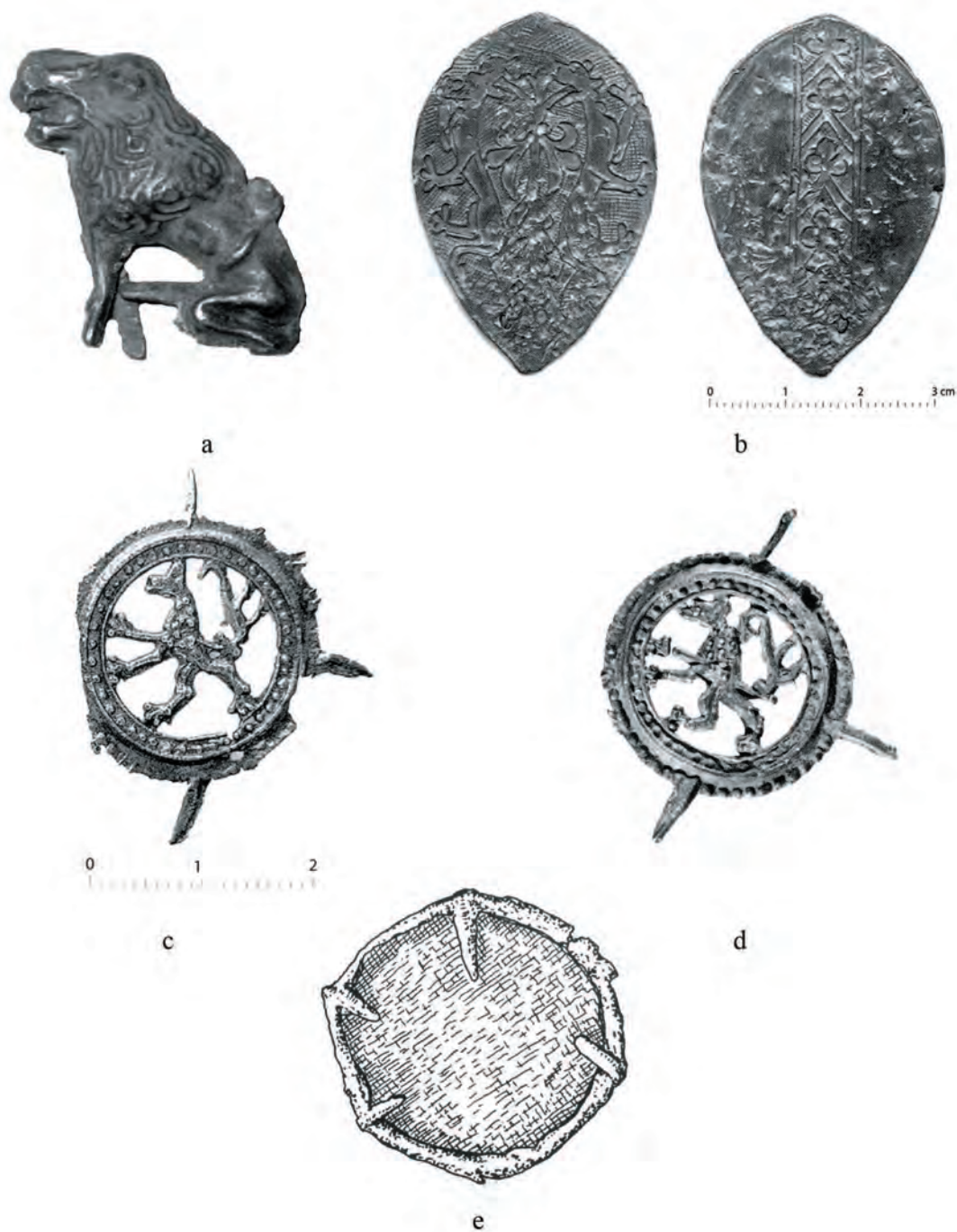
Ryc. 2. Odznaki z przedstawieniami czworono-
gów: a – Gdańsk, lew, za: Ceynowa, Trawicka
2008 s. 89, ryc. 7; b – Gdańsk, lew, za: Ceynowa,
Trawicka 2008, s. 89, ryc. 8; c – Gdańsk, lew,
za: Kowalski 2008, s. 85, ryc. 10; d – Gdańsk,
lew (?), za: Ceynowa, Trawicka 2008, s. 89,
ryc. 9; e – Brno, wisior z lwem lub psem (?),
za: Procházka 1990, s. 103, ryc. 4.26;
c, e – brak skali

Fig. 2. Badges with representations of animals:
a - Gdańsk, lion, after Ceynowa and Trawicka
2008, p. 89, Fig. 7; b - Gdańsk, lion, after Ceyno-
wa and Trawicka 2008, p. 89, Fig. 8; c - Gdańsk,
lion, after Kowalski 2008, p. 85, Fig. 10;
d - Gdańsk, lion (?), after Ceynowa and Trawicka
2008, p. 89, Fig. 9; e - Brno, pendant with lion or
a dog (?), after Procházka 1990, p. 103, Fig. 4.26;
c, e - no scale.

Ryc. 3. Zapinki koliste i o konstrukcji haczyk-
-oczko z lwami: a, b – Gdańsk, za: Ceynowa,
Trawicka 2008, s. 88, ryc. 5; c – Gdańsk, za: Cey-
nowa, Trawicka 2008, s. 88, ryc. 1; d – Szczecin,
za: Frankowska-Makała 2004, s. 325, ryc. 3;
e – Gdańsk; za: Ceynowa, Trawicka 2008, s. 88,
ryc. 3; f – Gdańsk, za: Ceynowa, Trawicka 2008,
s. 88, ryc. 4; g – Pritzwalk, za: Krabath et al. 2006,
s. 168; d, g – brak skali

Fig. 3. Circular brooches and brooches of hook
and eye construction with lions: a, b - Gdańsk,
after Ceynowa and Trawicka 2008, p. 88, Fig. 5;
c - Gdańsk, after Ceynowa and Trawicka 2008,
p. 88, Fig. 1; d - Szczecin, after Frankowska-Ma-
kała 2004, p. 325, Fig. 3; e - Gdańsk, after Ceyno-
wa and Trawicka 2008, p. 88, Fig. 3; f - Gdańsk,
after Ceynowa and Trawicka 2008, p. 88, Fig. 4;
g - Pritzwalk, after Krabath et al. 2006, p. 168;
d, g - no scale.

Ryc. 4. Przedmioty z wizerunkiem lwa:
 a – Gdańsk, figurka lwa, za: Kowalski 2008,
 s. 85, ryc. 12; b – Gdańsk, cynowa łyżka,
 za: Ceynowa, Trawicka 2008, s. 89, ryc. 10;
 c – Gdańsk, odznaka (?) z lwem, za: Ceynowa,
 Trawicka 2008, s. 88, ryc. 6; d – Kraków,
 odznaka (?) z lwem, za: Jelicz 1966, ryc. 67;
 e – Szczecin, Rynek Warzywny, przykład
 mocowania odznaki, za: Kowalska, Dworaczyk
 2011, s. 581, ryc. 228.7; a, e – brak skali

Fig. 4. Artefacts with representation of lion:
 a - Gdańsk, lion figurine, after Kowalski 2008,
 p. 85, Fig. 12; b - Gdańsk, tin spoon, after
 Ceynowa and Trawicka 2008, p. 89, Fig. 10;
 c - Gdańsk, badge (?) with lion, after Ceynowa
 and Trawicka 2008, p. 88, Fig. 6; d - Krakow,
 badge (?) with lion, after Jelicz 1966, Fig. 67;
 e - Szczecin, Rynek Warzywny, an example of
 badge fastening, after Kowalska and Dworaczyk
 2011, p. 581, Fig. 228.7: a, e - no scale.

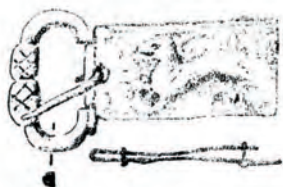
a

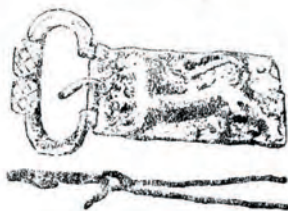
b

c

d

e

f

0 2 cm

Ryc. 5. Symbolika lwa: a – Pritzwalk, zapinka z Samsonem walczącym z lwem, za: Krabath et al. 2006, s. 54, ryc. 36.2; b – Gdańsk, odznaka z przedstawieniem lwa w bramie, za: Kowalski 2008, s. 83, ryc. 4.2; c – przedstawienie *fortitudo* z nagrobka papieża Klemensa II w katedrze w Bambergu, za: Wikipedia Open Source; d, e – Raciąż, skuwki pasów z przedstawieniem lwów, za: Kowalczyk 1986, tab. XXXVII b; f – Wrocław, pl. Nowy Targ, skuwka pasa z lwem, za: Kaźmierczyk 1970, s. 136, ryc. 33; a, b, f – brak skali

Fig. 5. Symbolism of lion: a - Pritzwalk, brooch with Samson fighting the lion, after Krabath et al. 2006, p. 54, Fig. 36.2; b - Gdańsk, badge with a representation of a lion in a gate, after Kowalski 2008, p. 83, Fig. 4.2; c - representation of *fortitudo* on Pope Clement II's tombstone in Bamberg Cathedral, after Wikipedia Open Source; d, e - Raciąż, belt fittings with representations of lions, after Kowalczyk 1986, Table XXXVII b; f - Wrocław, pl. Nowy Targ, belt fitting with a lion, after Kaźmierczyk 1970, p. 136, Fig. 33; a, b, f - no scale.

a

b

c

d

Ryc. 6. Odznaki z przedstawieniem papug lub kogutów: a – Gdańsk, za: Kocińska, Trawicka, 2005, s. 19; b – Londyn, za: Mitchiner 1986, s. 127, ryc. 322; c – Londyn, za: Spencer 1998, s. 317, ryc. 316b; d – Londyn, za: Mitchiner 1986, s. 216, ryc. 792; a-d – brak skali

Fig. 6. Badges with representations of parrots or roosters: a - Gdańsk, after Kocińska and Trawicka, 2005, p. 19; b - London, after Mitchiner 1986, p. 127, Fig. 322; c - London, after Spencer 1998, p. 317, Fig. 316b; d - London, after Mitchiner 1986, p. 216, Fig. 792; a-d - no scale.

a

b

Ryc. 7. Ikonografia i zabytki związane z bractwami kurkowymi: a – strzelanie do kura, miniatura z Kodeksu Balthazara Behema, początek XVI w., Biblioteka Jagiellońska w Krakowie; za: Podlecki 2000, s. 61; b – bok kolby kuszy, XVI w., Muzeum Narodowe we Wrocławiu, za: Zabytki cechów śląskich, s. 445-446

Fig. 7. Iconography and artefacts associated with rooster fraternities: a - shooting a rooster, the miniature from the Balthasar Behem Codex, early 16th century, Biblioteka Jagiellońska in Krakow, after Podlecki 2000, p. 61; b - side of a crossbow's tiller, the 16th century, Muzeum Narodowe in Wrocław, after Zabytki cechów śląskich, pp. 445-446.

a

b

c

d

e

Ryc. 8. Kury bractw kurkowych: a – Kościan, poł. XV w., za: Jakubiak 1980, ryc. 1; b – Warszawa, XVI w., za: Żygulski 1987; c – Kraków, ok. 1565 r., za: Bochnak, Buczkowski 1971, ryc. 108; d – ,s-Hertogenbosch, kur bractwa St.-Jorisgilde of Den Dungen, ok. 1500 r., ,s-Hertogensbosch Noordbrabants Museum, za: Jones 2000, s. 214, ryc. 1; e – Nieuwlande, odznaka w kształcie kura bractwa kurkowego, za: HP 1, s. 269, ryc. 699; a-e – brak skali

Fig. 8. Roosters of shooting fraternities: a - Kościan mid-15th century, after Jakubiak 1980, Fig. 1; b - Warsaw, 16th century, after Żygulski 1987; c - Krakow, circa 1565, after Bochnak and Buczkowski 1971, Fig. 108; d - ,s-Hertogenbosch, the rooster of the fraternity of St- Jorisgilde of Den Dungen, about 1500, ,s-Hertogensbosch Noordbrabants Museum, after Jones 2000, p. 214, Fig. 1; e - Nieuwlande, badge in the shape of a shooting fraternity's rooster, after HP 1, p. 269, Fig. 699; a-e - no scale.

a

b

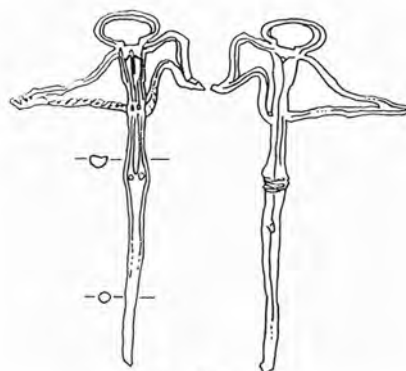
c

Ryc. 9. Symbolika koguta: a – Londyn, odznaka przedstawiająca koguta, za: Spencer 1998, s. 316, ryc. 316a; b – Trzebiatów, kurek do kranika, za: Nawroński, Rogosz 1982, s. 141, tab. 3.X, ryc. 7; c – „Łaźnia męska”, drzeworyt Albrechta Dürera, za: Wikimedia Commons; a-b – brak skali

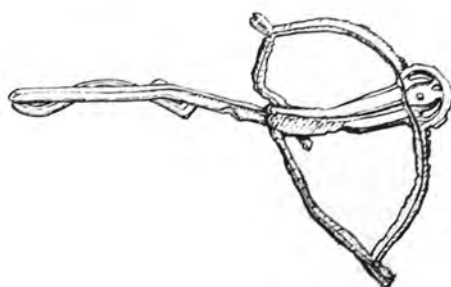
Fig. 9. Symbolism of a rooster: a - London, badge depicting a rooster, after Spencer 1998, p. 316, Fig. 316a; b - Trzebiatów, tap, after Nawroński and Rogosz 1982, p. 141, Table 3.X, Fig. 7; c - 'The Men's Bathhouse', woodcut by Albrecht Dürer, after Wikimedia Commons. a, b - no scale.

a

b

c

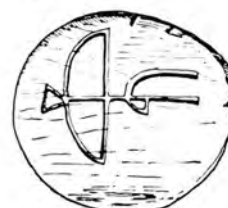
d

e

f

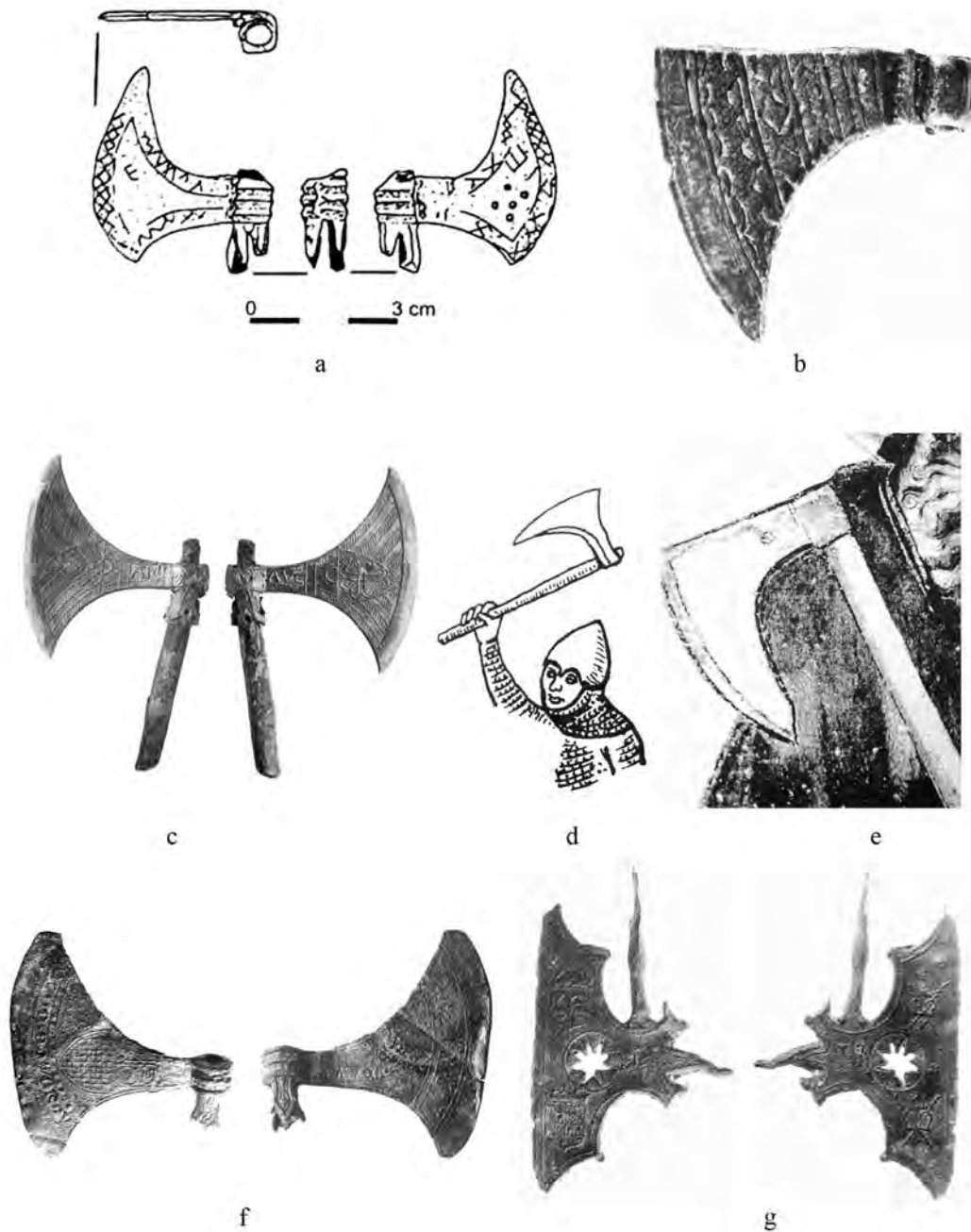

g

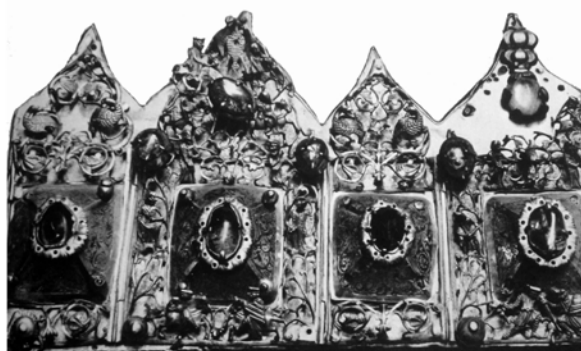
Ryc. 10. Odznaki w kształcie kuszy: a – Gdańsk, XV-XVI w., za: Kocińska, Trawicka 2005, s. 19; b – Praga, za: Huml 1991, s. 212, ryc. 14; c – Brno, za: Procházka 1990, s. 103, ryc. 4.23; d – Elbląg, forma odlewnicza, przerys z katalogu zabytków z Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Elblągu, rys. J. Sawicki; e – Londyn, odznaka z łucznikiem, za: Spencer 1998, s. 300, ryc. 298, 298a; f – Tolsende, odznaka z kuszą w tarczy herbowej, za: HP 1, s. 280, ryc. 771; g – Gdańsk, pion do gry, z kuszą, za: Barnycz-Gupieniec 1967, s. 119; a-g – brak skali

Fig. 10. Badges in the shape of a crossbow: a - Gdańsk, 15th-16th century, after Kocińska and Trawicka 2005, p. 19; b - Prague, after Huml 1991, p. 212, Fig. 14; c - Brno, after Procházka 1990, p. 103, Fig. 4.23; d - Elbląg, mould, redraw from the catalogue of artefacts from the Muzeum Archeologiczno-Historyczne in Elbląg, drawing J. Sawicki; e - London, badge with an archer, after Spencer 1998, p. 300, Figs. 298, 298a; f - Tolsende, badge with a crossbow in escutcheon, after HP 1, p. 280, Fig. 771; g - Gdańsk, game piece with a crossbow, after Barnycz-Gupieniec 1967, p. 119; a-g - no scale.

Ryc. 11. Miniaturowe toporki – odznaki oraz ikonografia: a – Krosno, za: Kotowicz, Muzyczuk 2008, s. 134, ryc. 5.6; b – Wrocław, za: Kaźmierczyk 1966, s. 253, ryc. 77; c – Londyn, za: Spencer 1998, s. 302, ryc. 299; d – fragment obrazu bitwa pod Legnicą, Legenda o św. Jadwidze, za: Głosek 1996, s. 36, ryc. 4; e – św. Maciej, fragment tryptyku z Trzebuni koło Myślenic, ok. 1420 r., za: Głosek 1996, s. 37, ryc. 5; f – Waltham Abbey, za: Mitchiner 1986, s. 123, ryc. 314; g – Londyn, za: Spencer 1998, s. 306, ryc. 302c; a-c, f, g – brak skali

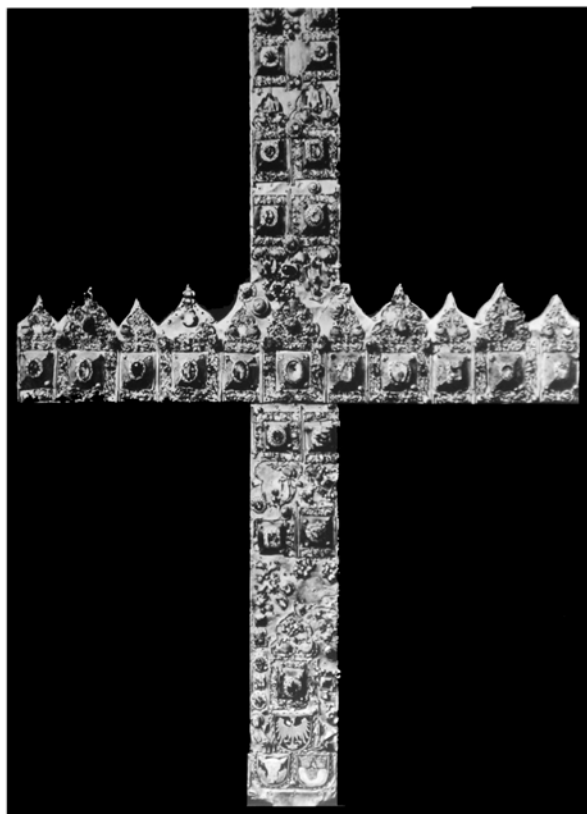
Fig. 11. Miniature axes - badges and iconography: a - Krosno, after Kotowicz and Muzyczuk 2008, p. 134, Fig. 5.6; b - Wrocław, after Kaźmierczyk 1966, p. 253, Fig. 77; c - London, after Spencer 1998, p. 302, Fig. 299; d - detail from the picture The Battle of Legnica, Legenda o św. Jadwidze, after Głosek 1996, p. 36, Fig. 4; e - St Matthias, a fragment of a triptych from Trzebunia near Myślenice, circa 1420, after Głosek 1996, p. 37, Fig. 5; f - Waltham Abbey, after Mitchiner 1986, p. 123, Fig. 314; g - London, after Spencer 1998, p. 306, Fig. 302c; a-c, f, g - no scale.

a

b

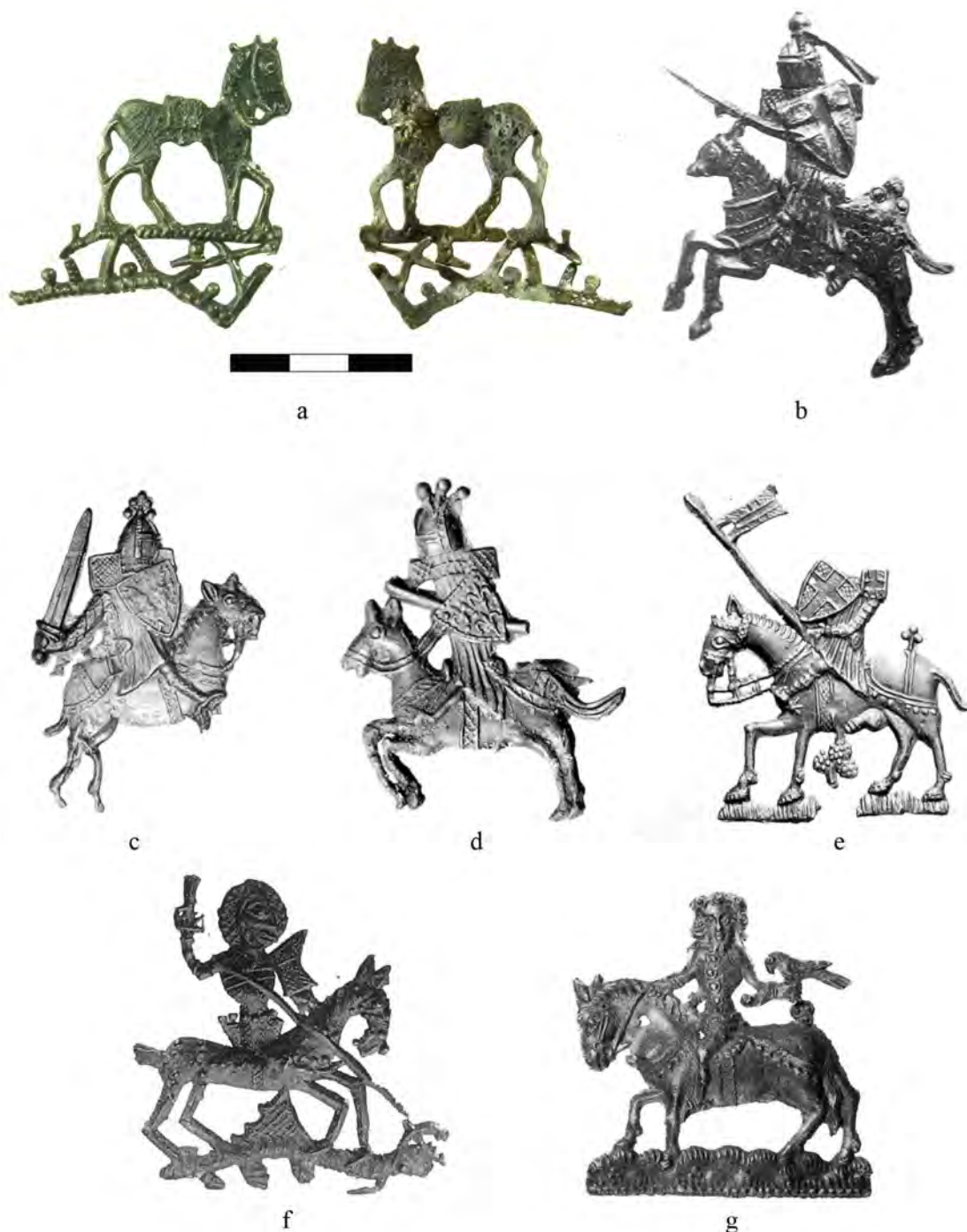
c

d

Ryc. 12. Diademy ze scenami z romansów rycerskich: a-c – krzyż z diademów, XIII w., skarbiec katedry krakowskiej, za: Walicki 1971, s. 298 i n., ryc. 1133-1137; d – Magdeburg, fragment diadem (XIII w.), za: Berger 2006, s. 2, ryc. 1-1 A; a-d – brak skali

Fig. 12. Diadems with scenes from chivalric romances: a-c – a cross made of diadems, 13th century, the treasury of Krakow Cathedral, after Walicki 1971, p. 298ff, Figs. 1133-1137; d - Magdeburg, fragment of a diadem (?), 13th century, after Berger 2006, p. 2, Figs. 1-1 A; a-d - no scale.

Ryc. 13. Fragment diademu (?) i odznaki z rycerzami: a – Wrocław, pl. Nowy Targ, segment diademu (?), fot. R. Szczerek; odznaki przedstawiające rycerzy: b – Londyn, za: Spencer 1998, s. 296, ryc. 296a; c – Ieper, za: HP 2, s. 394, ryc. 1666; d – Valkenisse, za: HP 2, s. 395, ryc. 1671; e – Ieper, za: HP 2, s. 395, ryc. 1674; f – Nieuwlande, św. Jerzy, za: HP 1, s. 172, ryc. 250; g – Londyn, za: Spencer 1998, s. 300, ryc. 297b; b-g – brak skali

Fig. 13. Fragment of a diadem (?) and badges with knights: a - Wrocław, pl. Nowy Targ, segment of a diadem (?), photo R. Szczerek; badges with knights: b - London, after Spencer 1998, p. 296, Fig. 296a; c - Ieper, after HP 2, p. 394, Fig. 1666; d - Valkenisse, after HP 2, p. 395, Fig. 1671; e - Ieper, after HP 2, p. 395, Fig. 1674; f - Nieuwlande, St George, after HP 1, p. 172, Fig. 250; g - London, after Spencer 1998, p. 300, Fig. 297b; b-g - no scale.

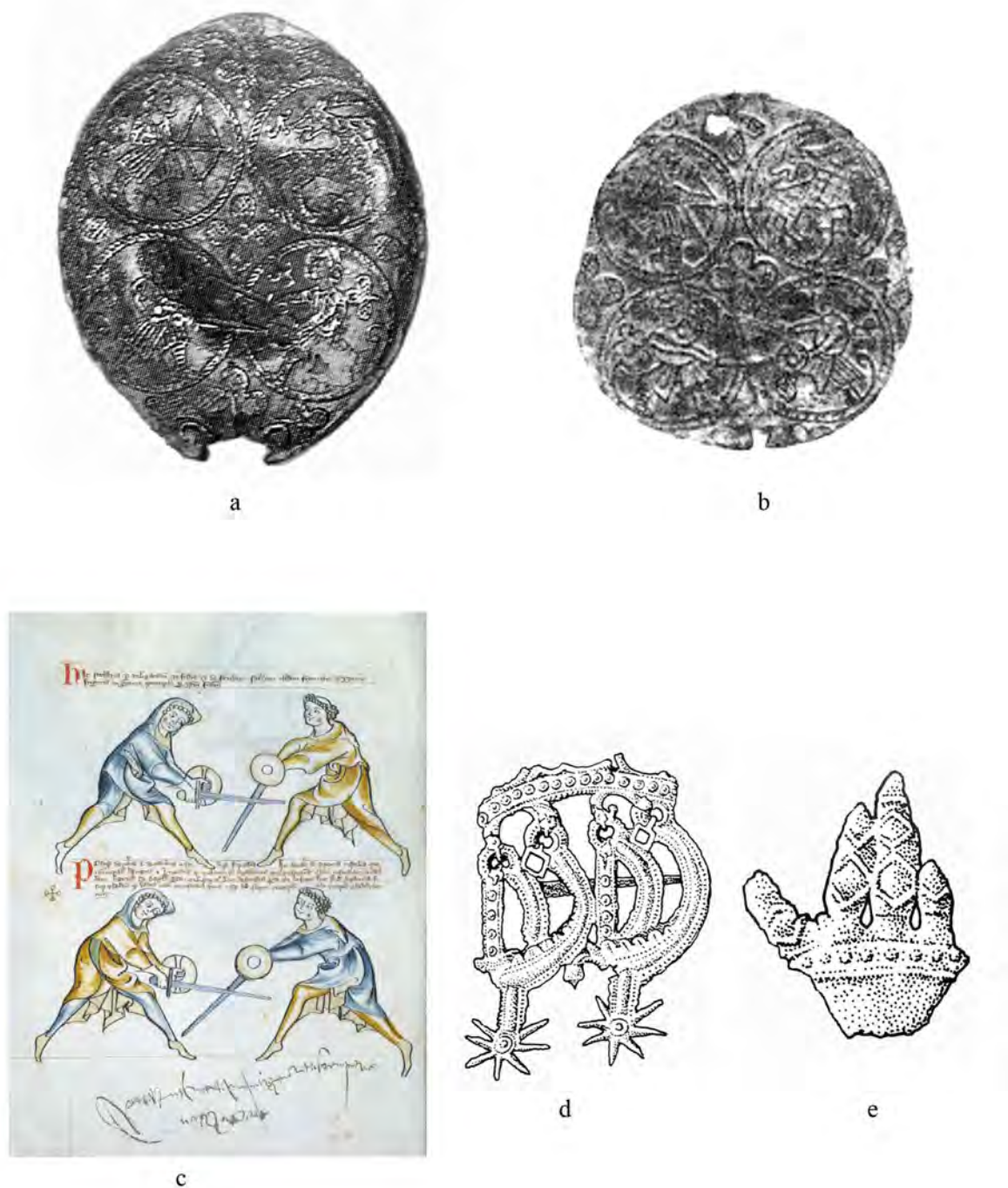
a

b

Ryc. 14. Obyczajowość turniejowa: a – Magdeburg, forma do odlewania diademów, za: Berger 2006, s. 163, ryc A-6; b – rycina z „Kodeksu Manese” przedstawiająca Henryka IV Probusa, za: <http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/cpg848/0018>

Fig. 14. Tournament culture: a – Magdeburg, mould for casting diadems, after Berger 2006, p. 163, Fig. A-6; b – illustration from The Codex Manesse depicting Duke Henryk IV Probus, after <http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/cpg848/0018>.

Ryc. 15. Obyczajowość rycerska: a – Meldorf, nabierka łyżki ze sceną polowania oraz pojedynku (?), za: Prokisch, Kühtreiber 2004, s. 828, ryc. 108.1; b – Brema, odznaka (?) ze sceną polowania i pojedynku, za: www.kunera.nl, nr 05885; c – scena z traktatu szermierczego nr I.33, za Wikimedia Commons; d – Salisbury, odznaka w postaci ostróg rycerskich, za: Spencer 1991, s. 128, ryc. 250; e – Salisbury, odznaka w postaci rękawicy rycerskiej, za: Spencer 1991, s. 128 ryc. 257; a, b, d, e – brak skali

Fig. 15. Chivalric culture: a – Meldorf, spoon bowl with hunting and duel (?) scene, after Prokisch and Kühtreiber 2004, p. 828, Fig. 108.1; b – Bremen, badge (?) with hunting and duel scene, after www.kunera.nl, No. 05885; c – scene from fencing treatise No. I.33, after Wikimedia Commons; d – Salisbury, badge in the form of a knight's spurs, after Spencer, 1991, p. 128, Fig. 250; e – Salisbury, badge in the form of a knight's gauntlet, after Spencer 1991, p. 128, Fig. 257; a,b,d,e – no scale.

a

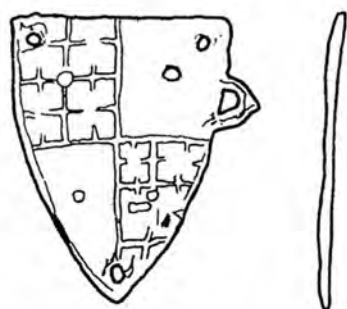
b

c

Ryc. 16. Odznaki służby (*livery badges*) oraz odznaka zakonu rycerskiego: a – Dyptyk z Wilton, ok. 1395-1399 r., National Gallery, Londyn, za: Wikimedia Commons; b – Dunstable Swan Jewel, ok. 1400 r., British Museum, Londyn, za: www.britishmuseum.org; c – haftowana odznaka zakonu smoka, 1387 r., Bayerisches National Museum, Monachium, za: www.bayerisches-nationalmuseum.de/; b, c – brak skali

Fig. 16. Livery badges and badge of military orders: a - a Diptych from Wilton, about 1395-1399, the National Gallery, London, after Wikimedia Commons; b - Dunstable Swan Jewel, about 1400, the British Museum, London, after www.britishmuseum.org; c - Embroidered badge of the Order of the Dragon, 1387, the Bayerisches National Museum, Munich, after www.bayerisches-nationalmuseum.de/; b, c - no scale.

a

b

c

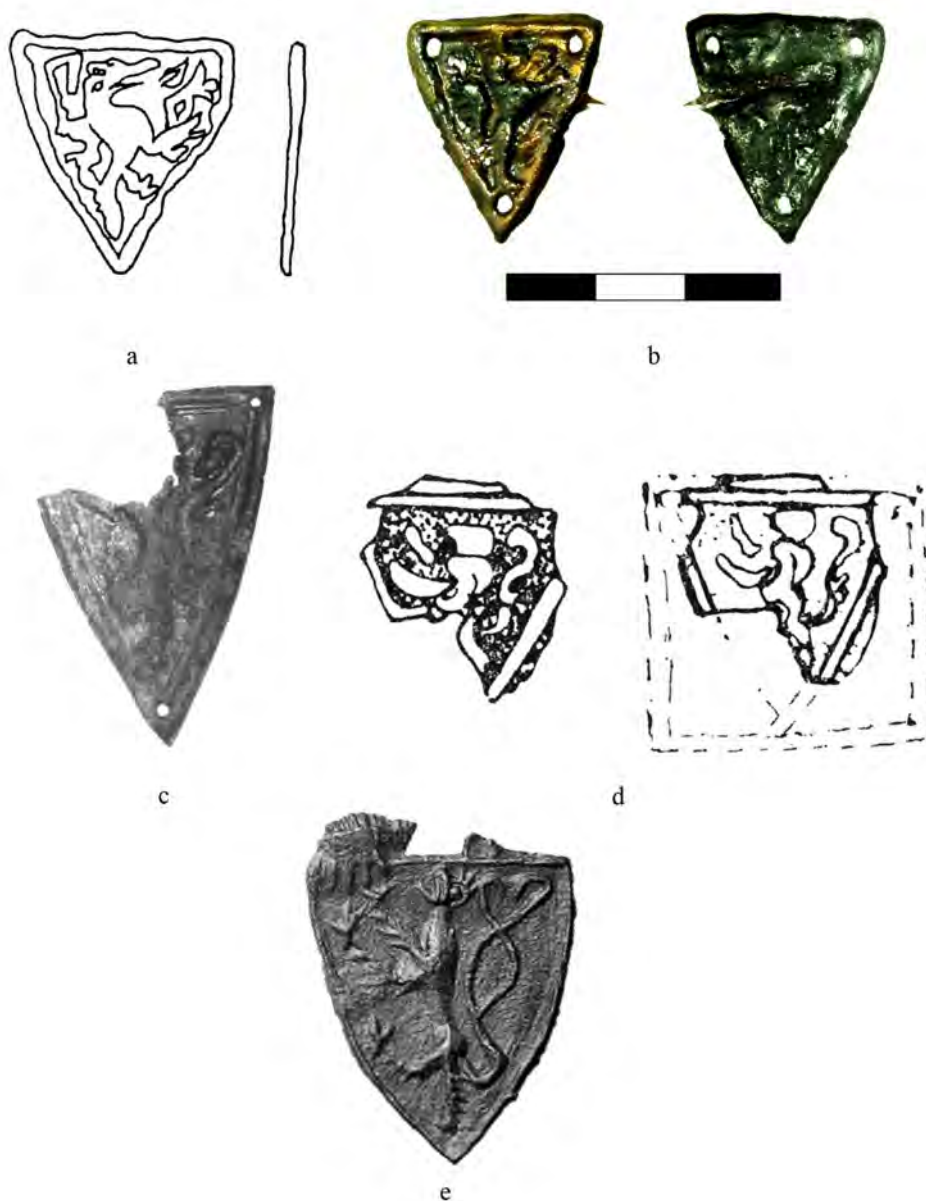
d

e

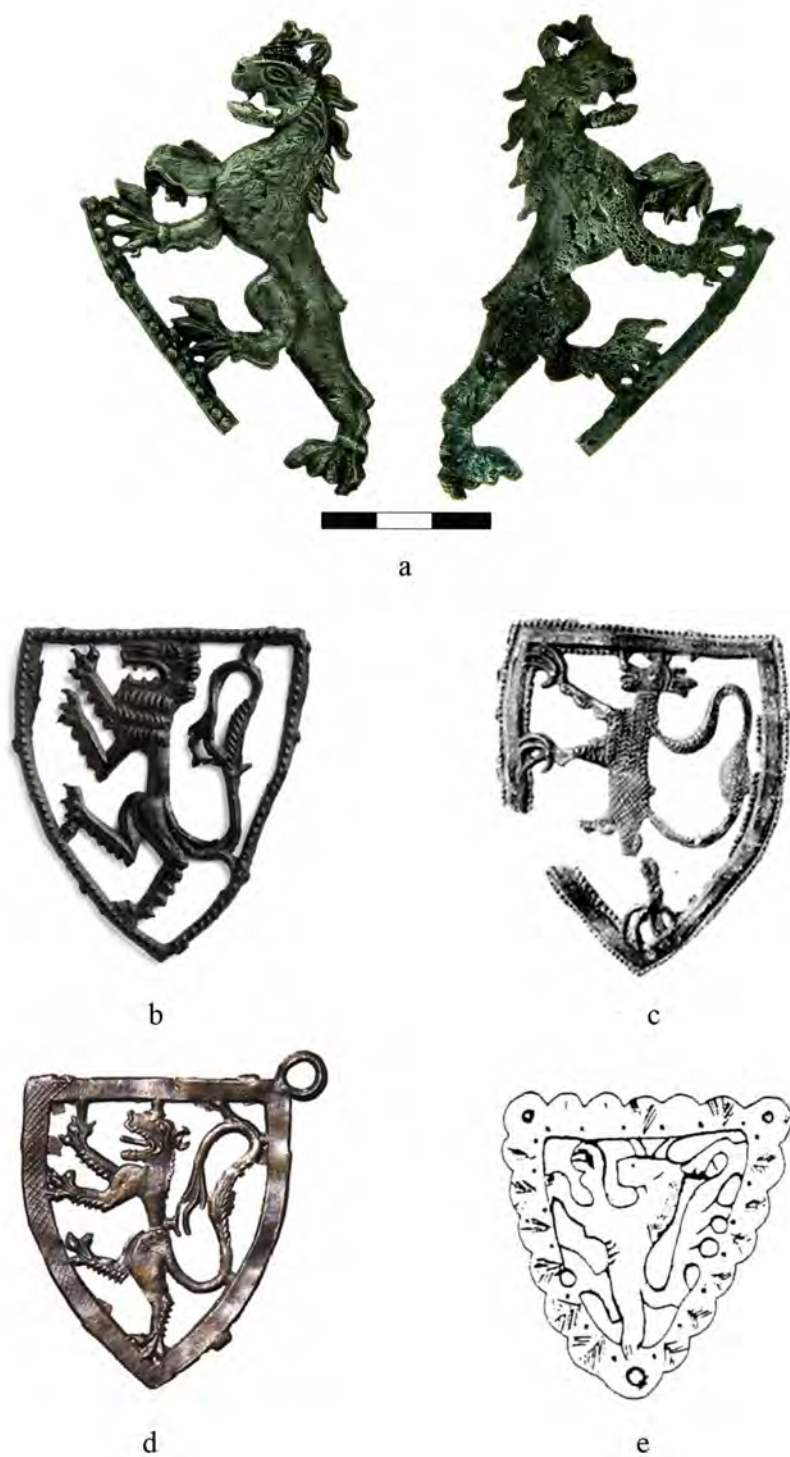
Ryc. 17. Odznaki w postaci tarcz herbowych:
a – Wrocław, Rynek, za: Bresch, Buśko 2001,
s. 128, ryc. 24 d; b – Malbork, za: www.zamekmalbork.pl; c – Westenschouwen, za: HP 2,
s. 426, ryc. 1866; d – Brugia, za: Koldewij 2007,
s. 126, ryc. 7.131; e – Londyn, za: Mitchiner
1986, s. 93, ryc. 209; a-e – brak skali

Fig. 17. Badges in the form of an escutcheon:
a - Wrocław, Rynek, after Bresch and Buśko
2001, p. 128, Fig. 24 d; b - Malbork, after www.zamekmalbork.pl; c - Westenschouwen, after HP
2, p. 426, Fig. 1866; d - Bruges, after Koldewij
2007, p. 126, Fig. 7131; e - London, after Mitchi-
ner 1986, p. 93, Fig. 209; a-e - no scale.

Ryc. 18. Odznaki z tarczą herbową z lwem:
 a – Wrocław, Rynek, za: Bresch, Buśko 2001,
 s. 128, ryc. 24f; b – Wrocław, pl. Nowy Targ, fot.
 R. Szczerek; c – Banská Štiavnica, za: Labuda
 2006, s. 150, ryc. 3; d – Czersk, za: Kiersnowska
 1986, s. 127, ryc. 19.1; e – Middelburg, za: HP 2,
 s. 424, ryc. 1853; a, c-e – brak skali

Fig. 18. Badges in the form of an escutcheon
 with a lion: a - Wrocław, Rynek, after Bresch and
 Buśko 2001, p. 128, Fig. 24f; b - Wrocław, pl.
 Nowy Targ, photo R. Szczerek; c - Banská Štiav-
 nica, after Labuda 2006, p. 150, Fig. 3;
 d - Czersk, after Kiersnowska 1986, p. 127,
 Fig. 19.1; e - Middelburg, after HP 2, p. 424,
 Fig. 1853; a, c-e - no scale.

Ryc. 19. Ażurowe odznaki z lwem: a – Wrocław, pl. Nowy Targ, fot. R. Szczerek; b – Brugia, za: HP 2, s. 423, ryc. 1849; c – Londyn, za: Spencer 1998, s. 284, ryc. 276; d – Rotterdam, za: HP 1, s. 278, ryc. 758; e – Smoleń, Skała Biśnik, za: Muzolf 1997, s. 146, ryc. 3; b-e – brak skali

Fig. 19. Openwork badges with a lion: a - Wrocław , pl. Nowy Targ, photo R. Szczerek; b - Brugia, after HP 2, p. 423, Fig. 1849; c - London, after Spencer 1998, p. 284, Fig. 276; d - Rotterdam, after HP 1, p. 278, Fig. 758; e - Smoleń, Skała Biśnik, after Muzolf 1997, p. 146, Fig. 3; b-e - no scale.

a

b

c

d

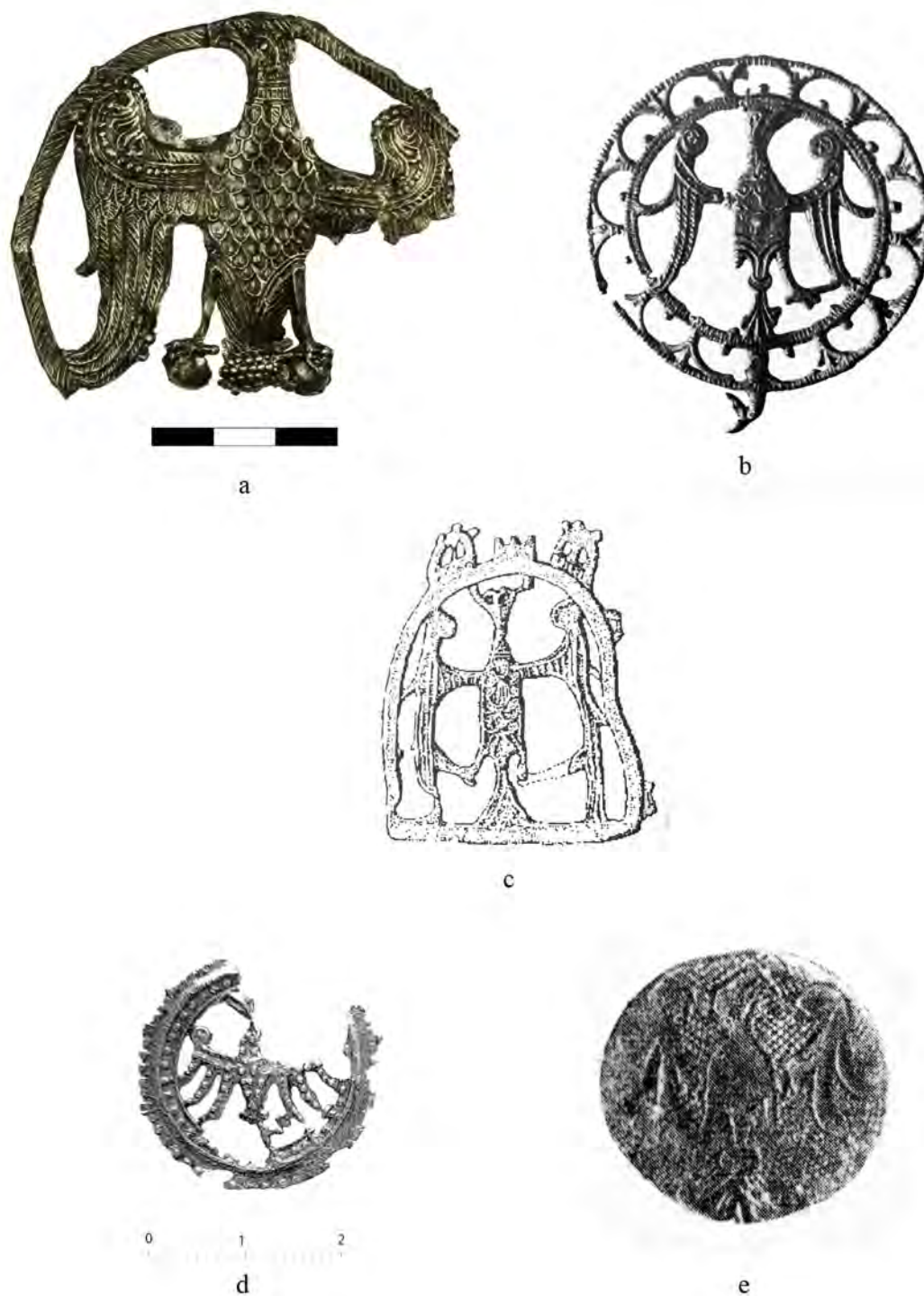
Ryc. 20. Odznaki z lwem: a – Dokkum, za: HP 2, s. 423, ryc. 1850; b – Rotterdam, za: HP 1, s. 278, ryc. 760; c – Niuewlande, za: HP 1, s. 267, ryc. 685; d – Londyn, za: Spencer 1998, s. 284, ryc. 274a; a-d – brak skali

Fig. 20. Badges with a lion: a - Dokkum, after HP 2, p. 423, Fig. 1850; b - Rotterdam, after HP 1, p. 278, Fig. 760; c - Niuewlande, after HP 1, p. 267, Fig. 685; d - London, after Spencer 1998, p. 284, Fig. 274a; a-d - no scale.

Ryc. 21. Odznaki oraz ikonografia z orłem (?):
 a – Wrocław, Ostrów Tumski, za: Kaźmierczyk
 et al. 1975, s. 195, ryc. 9; b – Szczecin, Wzgórze
 Zamkowe, za: Szczecin 1983, s. 167, ryc. 141.2;
 c – zesłanie Gołębicy Ducha Świętego, fragment
 witraża z nieistniejącego kościoła oo. Dominika-
 nów p.w. św. Mikołaja w Toruniu, po 1334 r., fot.
 R. Gliński; d – Sanzkow, za: Corpus Archäologi-
 scher 1979, tabl. 47/57 ryc. 50; e – Wrocław,
 ul. Drewniana, za: Kaźmierczyk 1966, s. 106,
 ryc. 31.1; f – Szczecin, za: Hensel 1964 s. 88,
 ryc. 72; g – Szczecin, za: Dworaczyk et al. 2003,
 s. 217, ryc. 120.11; a, d-g – brak skali

Fig. 21. Badges and iconography with an eagle (?):
 a - Wrocław, Ostrów Tumski, after Kaźmierczyk
 et al. 1975, p. 195, Fig. 9; b - Szczecin, Wzgórze
 Zamkowe, after Szczecin 1983, p. 167, Fig. 141.2;
 c - the sending of the Holy Spirit's Dove, a frag-
 ment of stained glass from a destroyed Dominican
 church of St Nicholas in Toruń, after 1334, photo
 R. Gliński; d - Sanzkow, after Corpus Archäologi-
 scher 1979, Tables 47/57, Fig. 50; e - Wrocław,
 ul. Drewniana, after Kaźmierczyk 1966, p. 106,
 Fig. 31.1; f - Szczecin, after Hensel 1964, p. 88,
 Fig. 72; g - Szczecin, after Dworaczyk et al. 2003,
 p. 217, Fig. 120.11; a, d-g - no scale.

Ryc. 22. Odznaki z orłami: a – Wrocław, pl. Nowy Targ, fot. J. Sawicki; b – Lubeka, za: Erdmann 1980, s. 90, ryc. 67 ; c – Ołomuniec, za: Slivka 1998, s. 310, ryc. 8; d – Gdańsk, za: Ceynowa, Trawicka 2008 s. 88, ryc. 6; e – Opole, za: Jamka 1949, s. 37, ryc. 42d; b-e – brak skali

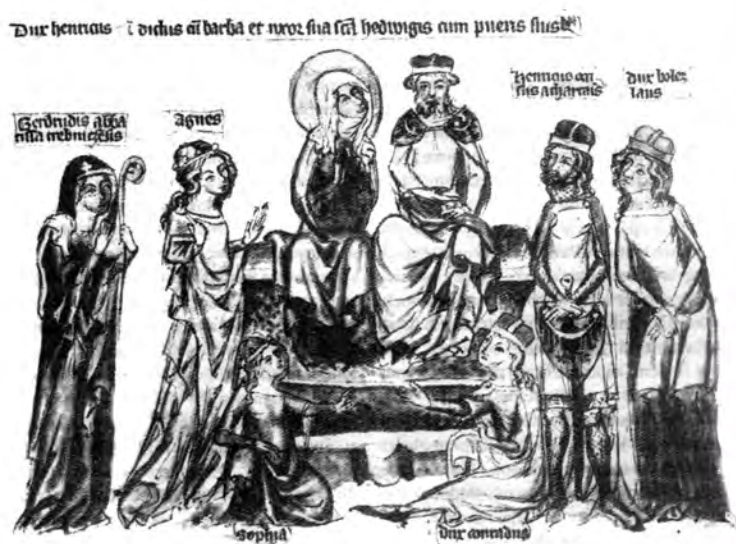
Fig. 22. Badges with eagles: a - Wrocław, pl. Nowy Targ, photo J. Sawicki; b - Lübeck, after Erdmann 1980, p. 90, Fig. 67; c - Olomouc, after Slivka 1998, p. 310, Fig. 8; d - Gdańsk, after Ceynowa and Trawicka 2008, p. 88, Fig. 6; e - Opole, after Jamka 1949, p. 37, Fig. 42d; b-e - no scale.

a

b

C

d

Ryc. 23. Orły heraldyczne: a – Opole, zapięcie o konstrukcji haczyk-oczko, za: Masner 1904, s. 73, ryc. I.12; b – Ostrów Lednicki, aplikacja, za: www.m.lednicamuzeum.pl/Pozostale-zabytki.aspx.htm; c – Legenda o św. Jadwidze, 1353 r., za: Wąsowicz 1967, s. 30, ryc. 4.; d – nagrobek Henryka IV Probusa, rekonstrukcja polichromii wg ryciny z XIX w., za: Wikimedia Commons; a, b – brak skali

Fig. 23. Heraldic eagles: a - Opole, fastening with hook and eye construction, after Masner 1904, p. 73, Fig. I.12; b - Ostrów Lednicki, appliqué, after www.m.lednicamuzeum.pl/Pozostale-zabytki.aspx.htm; c - Legenda o św. Jadwidze, 1353, after Wąsowicz 1967, p. 30, Fig. 4; d - Duke Henryk IV Probus's tombstone, polychrome reconstruction, after a 19th century engraving, after Wikimedia Commons; a, b - no scale.

Ryc. 24. Emblematy świeckich zakonów rycerskich: a – order śląskiego zakonu Obroży Psa Gończego, za: Kaczmarek 1991, s. 22, il. 1; b – portret Heinricha Blarera, 1460 r., za: Röber 2008, s. 431, ryc. 13; c – Nieuwlande, odznaka związana z Aragonischer Kannenorden (?), za: HP 1, s. 309, ryc. 955; d – srebrna odznaka zakonu smoka, za: Krabath et al. 2006, s. 151, ryc. 96-97; a, c, d – brak skali

Fig. 24. Emblems of secular military orders: a - medal of the Silesian Order of the Hound's Collar, after Kaczmarek, 1991, p. 22, Fig. 1; b - portrait of Heinrich Blarer, 1460, after Röber 2008, p. 431, Fig. 13; c - Nieuwlande, badge associated with Aragonischer Kannenorden (?), after HP 1, p. 309, Fig. 955; d - silver badge of the Order of the Dragon, after Krabath et al. 2006, p. 151, Figs. 96-97; a, c, d - no scale.

a

b

c

d

e

Ryc. 25. Odznaki przynależności zawodowej(?):

a – Gdańsk, odznaka w kształcie statku, za:

Kocińska, Trawicka 2005, 2005, s. 19;

b – Nieuwlande, statek z załogą, za: HP 1, s. 247, ryc. 575; c – Gdańsk, miniaturowa kotwica, za:

Kocińska, Trawicka 2005, s. 19; d – Londyn,

miniaturowa kotwica, za: Mitchiner 1986, s. 242, ryc. 928; e – Kutna Hora, ażurowa odznaka

z górnikiem, za: Velímský 1998, s. 445, ryc. 2.11;

a-e – brak skali

Fig. 25. Badges of professional affiliation (?):

a - Gdańsk, a badge in the shape of a ship, after

Kocińska and Trawicka 2005, p. 19;

b - Nieuwlande, ship with crew, after HP 1, p. 247, Fig. 575; c - Gdańsk, a miniature an-

chor, after Kocińska and Trawicka 2005, p. 19;

d - London, miniature anchor, after Mitchiner 1986, p. 242, Fig. 928; e - Kutna Hora, openwork

badge with a miner, after Velímský 1998, p. 445,

Fig. 2.11; a-e - no scale.

Ryc. 26. Znaki hańby: Jan Polack, „Dysputa św. Stefana z żydami”, obraz z lat 1483-1489, za: [www. bildindex.de](http://www.bildindex.de)

Fig. 26. Signs of shame: Jan Polack, „St Stephen's dispute with the Jews”, painting from 1483-1489, after [www. bildindex.de](http://www.bildindex.de).

Ryc. 27. Zabytki przedstawiające kochanków:
a – Wrocław, pl. Nowy Targ, ażurowa odznaka,
fot. i rys. R. Szczerek; b – Romrod, za: Friedrich
2010, s. 132-133; c, d – Wrocław, pl. Nowy Targ,
nabierka łyżki, fot. i rys. R. Szczerek; e – Magde-
burg, forma odlewnicza, za: Berger 2006, s. 59,
ryc. 6-45; f – Paryż, ażurowa odznaka, za: www.
kunera.nl nr 01613; b, e, f – brak skali

Fig. 27. Artefacts depicting lovers: a - Wrocław,
pl. Nowy Targ, openwork badge, photo and
drawing R. Szczerek; b - Romrod, after Friedrich
2010, pp. 132-133; c, d - Wrocław, pl. Nowy
Targ, spoon bowl, photo and drawing R. Szcze-
rek; e - Magdeburg, mould, after Berger 2006,
p. 59, Fig. 6-45; f - Paris, openwork badge, after
www.kunera.nl No. 01613; b, e, f - no scale.

a

b

c

d

Ryc. 28. Zabytki przedstawiające kochanków (?):

a – Wrocław, pl. Nowy Targ, odznaka (?), fot. J. Sawicki; b – forma do wybijania ozdobnych brakteatów, za: Krabath 2001, s. 264; c – Wojnowice, skuwka (?), za: Jankowska 1979, s. 337; d – Pułtusk, medalion (?), za: Informator Archeologiczny 1982, rycina na okładce; a-d – brak skali

Fig. 28. Artefacts depicting lovers (?): A - Wrocław, pl. Nowy Targ, badge (?), photo J. Sawicki; b - mould for decorative bracteates, after Krabath 2001, p. 264; c - Wojnowice, fitting (?), after Jankowska 1979, p. 337; d - Pułtusk, medallion (?), after Informator Archeologiczny 1982, cover picture; a-d - no scale.

a

b

c

d

e

Ryc. 29. Zabawy z „kulami”: a – Elbląg, ul. Kowalska 9, ażurowa odznaka, za: Nawrońska 2004, s. 523, ryc. 7; b – Dordrecht, ażurowa odznaka, za: HP 2, s. 390, ryc. 1634; c – Dordrecht, pełna odznaka, za: HP 3, s. 277, ryc. 2879, d – fresk z zamku du Buonconsiglio, Trydent, rzucanie śnieżkami, za: Wikimedia Commons; f – małpy grające w bule, fragment bordiury Biblii z ok. 1313 r. (Bibliothèque nationale de France 13096, fol. 25), za: <http://visualiseur.bnf.fr>; b-d – brak skali

Fig. 29. Playing with „balls”: a - Elbląg, ul. Kowalska 9, openwork badge, after Nawrońska 2004, p. 523, Fig. 7; b - Dordrecht, openwork badge, after HP 2, p. 390, Fig. 1634; c - Dordrecht, full badge, after HP 3, p. 277, Fig. 2879; d - fresco from the castle del Buonconsiglio in Trento, throwing snowballs, after Wikimedia Commons; f - monkeys playing boules, fragment of a Bible's bordure from circa 1313 (Bibliothèque nationale de France 13096, fol. 25), after <http://visualiseur.bnf.fr>; b-d - no scale.

a

b

c

d

e

f

g

Ryc. 30. Zabytki z przedstawieniem zaślubin (?):
a-f – kafle; g – forma odlewnicza: a – Jankowo Dolne, st. 21, za: Kafle 1993, fot. 19; b – Jankowo Dolne, st. 21, za: Janiak 2003, s. 84, il. 143; c – Kunětická Hora, za: Pavlík, Vitanovský 2004, s. 250, ryc. 647; d – Lipnice, za: Pavlík, Vitanovský 2004, s. 250, ryc. 648; e – Lipnice, za: Pavlík, Vitanovský 2004, s. 250, ryc. 651; f – Český Krumlov, za: Pavlík, Vitanovský 2004, s. 250, ryc. 649; g – Opole, Gródek, za: Jamka 1949, s. 42, ryc. 46; a-g – bez skali

Fig. 30. Artefacts depicting a wedding (?): a-f - tiles; g - mould: a - Jankowo Dolne, site 21, after Kafle 1993, photo 19; b - Jankowo Dolne, site 21, after Janiak 2003, p. 84, Fig. 143; c - Kunětická Hora, after Pavlík and Vitanovský 2004, p. 250, Fig. 647; d - Lipnice, after Pavlík and Vitanovský 2004, p. 250, Fig. 648; e - Lipnice, after Pavlík and Vitanovský 2004, p. 250, Fig. 651; f - Český Krumlov, after Pavlík and Vitanovský 2004, p. 250, Fig. 649; g - Opole, Gródek, after Jamka 1949, p. 42, Fig. 46; a-g - no scale.

a

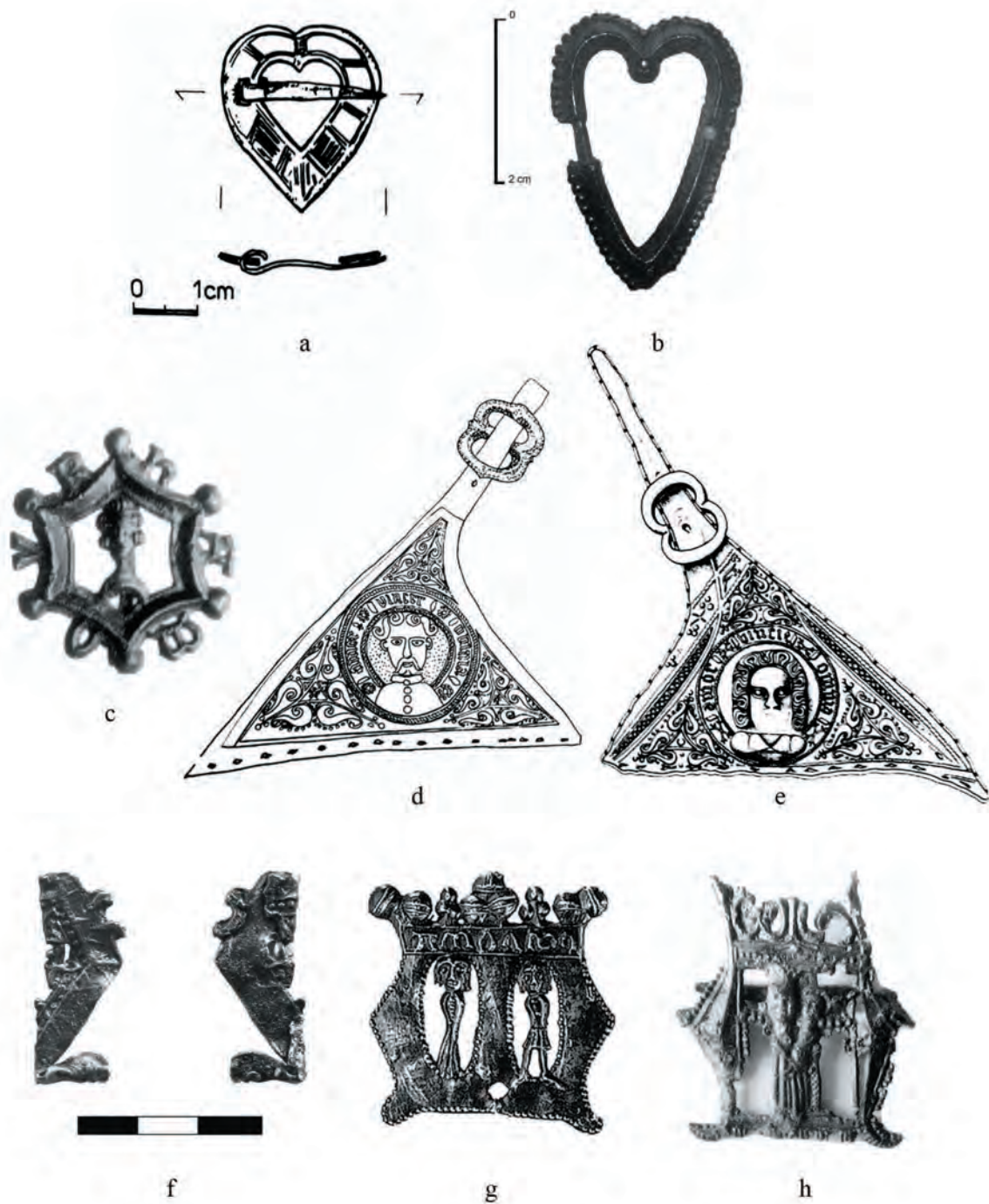
b

c

Ryc. 31. Skórzane futerały ze scenami miłosnymi: a – futerał na tablicę przysięg cechu rzeźników, Muzeum Narodowe we Wrocławiu, za: Wachowski, Jaroch 2009, s. 109. ryc. 9; b – Ptakowice, za: Kubów 2005, s. 125; c – Nysa, za: Wachowski, Jaroch 2009, s. 108; a-c – brak skali

Fig. 31. Leather cases with love scenes: a - case for the table of oaths of a butchers' guild, Muzeum Narodowe in Wrocław, after Wachowski and Jaroch 2009, p. 109, Fig. 9; b - Ptakowice, after Kubów 2005, p. 125; c - Nysa, after Wachowski and Jaroch 2009, p. 108; a-c - no scale.

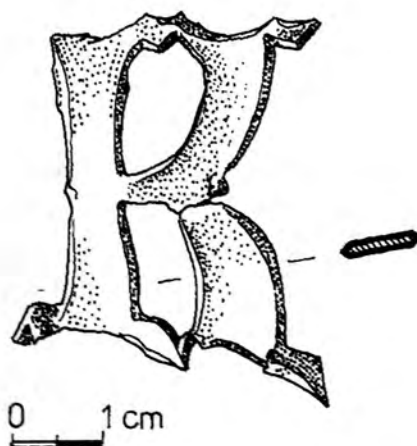

Ryc. 32. Zabytki z symboliką miłosną: a, b – zapinki, c – odznaka, d, e – fragmenty patynek, f-h – odznaki w formie miniaturowych liter: a – Kołobrzeg, za: Kołobrzeg 1996, tab. 100, ryc. 6; b – Szczecin, za: Kowalska 2011, s. 310, ryc. 160; c – Dordrecht, za: HP 2, s. 422, ryc. 1846; d – Gdańsk, za: Paner 2008, s. 537, ryc. 8; e – Brugia, za: De Witte 2008, s. 107, ryc. 2; f – Wrocław, pl. Nowy Targ, fot. R. Szczerek; g – Nieuwlande, za: HP 1, s. 311, ryc. 967; h – Salisbury, za: Mitchiner 1986, s. 104, ryc. 241a; c-e, g, h – brak skali

Fig. 32. Artefacts with love symbolism: a, b - brooches, c - badge, d, e - fragments of pattens, f-h - badges in the form of miniature letters: a - Kołobrzeg, after Kołobrzeg 1996, Table 100, Fig. 6; b - Szczecin, after Kowalska 2011, p. 310, Fig. 160; c - Dordrecht, after HP 2, p. 422, Fig. 1846; d - Gdańsk, after Paner 2008, p. 537, Fig. 8; e - Bruges, after De Witte 2008, p. 107, Fig. 2; f - Wrocław, pl. Nowy Targ, photo R. Szczerek; g - Nieuwlande, after HP 1, p. 311, Fig. 967; h - Salisbury, after Mitchiner 1986, p. 104, Fig. 241a; c-e, g, h - no scale.

a

c

b

Ryc. 33. Monogramy: a – Brno, za: Procházka 1990, s. 103, ryc. 4.7; b – fragment bordiury z Biblii Wacława IV, za: Krása 1990, s. 156, ryc. 85; c – Kołobrzeg, za: Kołobrzeg 1998, s. 167, tab. 122.3; a – brak skali

Fig. 33. Monograms: a - Brno, after Procházka 1990, p. 103, Fig. 4.7; b - fragment of Wenceslaus IV's Bible bordure, after Krása 1990, p. 156, Fig. 85; c - Kołobrzeg, after Kołobrzeg 1998, p. 167, Table 122.3; a - no scale.

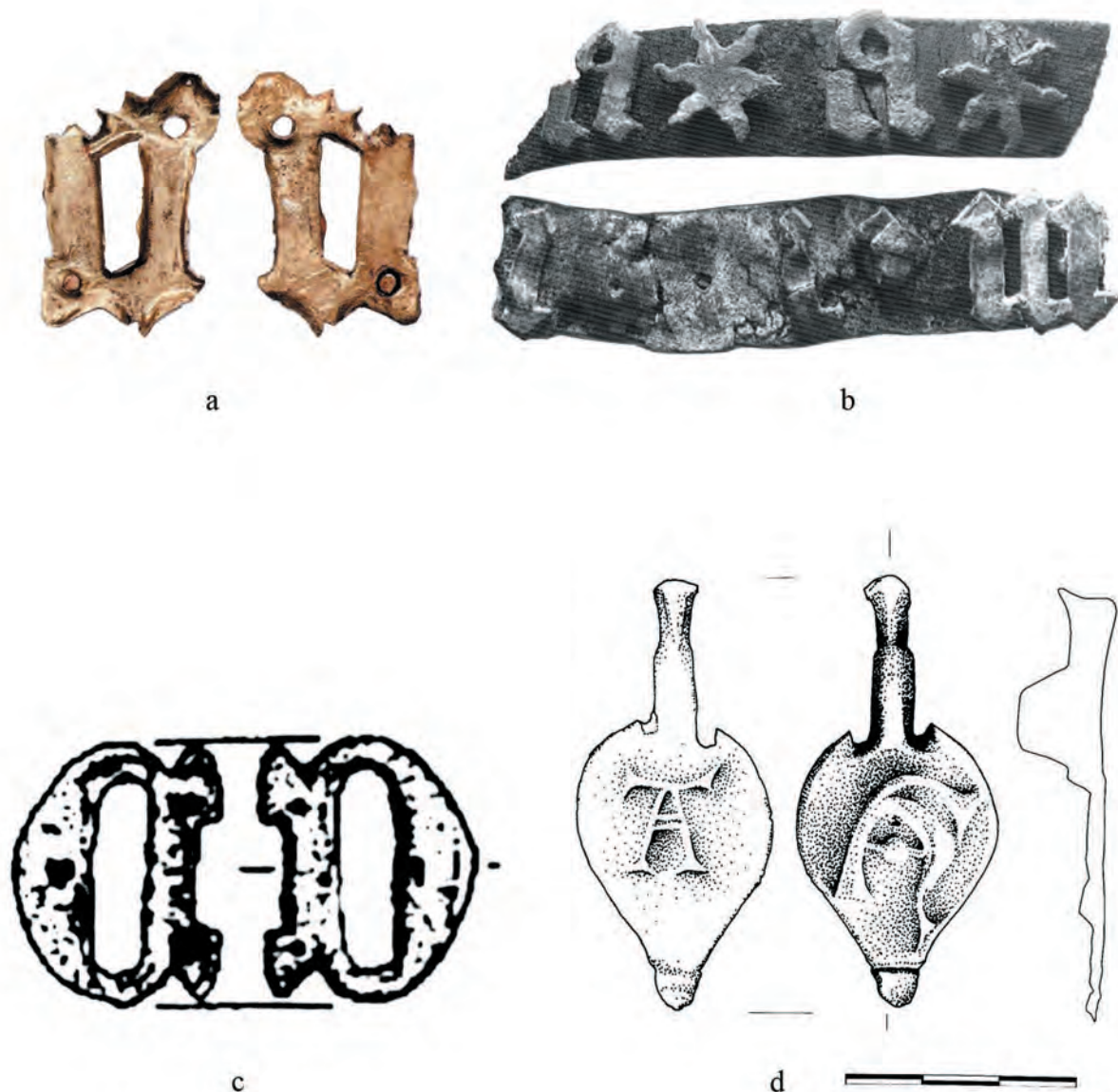
a

b

Ryc. 34. Napisy na pasach i elementach stroju:
a, b – Henryków, nagrobek Bolka II Ziębickiego
i jego żony Juty, fot. J. Sawicki

Fig. 34. Inscriptions on belts and outfit elements:
a, b - Henryków, Bolko II of Ziębice and his wife
Jutta's tombstone, photo J. Sawicki.

Ryc. 35. Litery: a – Strzelno, litera d lub a, za: Sułkowska-Tuszyńska 2006, s. 156, ryc. 169; b – Londyn, fragment pasa z aplikacjami w formie liter, za: Mitchiner 1986, s. 132, ryc. 357, 358; c – Pieszyce, litera C, za: Bogusiewicz 2000, s. 73, ryc. 7.8; d – Wrocław, zawieszka w kształcie liścia z literą A, za: Wachowski 2011, s. 184, ryc. 127.15, a-c – brak skali

Fig. 35. Letters: a - Strzelno, letter d or a, after Sułkowska-Tuszyńska 2006, p. 156, Fig. 169; b - London, fragment of a belt with appliqué in the form of letters, after Mitchiner 1986, p. 132, Figs. 357, 358; c - Pieszyce, letter C, after Bogusiewicz 2000, p. 73, Fig. 7.8; d - Wrocław, leaf-shaped pendant with letter A, after Wachowski 2011, p. 184, Fig. 127.15; a-c - no scale.

a

b

c

Ryc. 36. Motyw złączonych dłoni: a – Nowogród, zapinka typu Hanttruwebratzen, za: Rębkowski 1988, s. 522, ryc. 7; b – Jan van Eyck, ok. 1434 r., *Małżonkowie Arnolfini*, National Gallery w Londynie, za: Wikimedia Commons; c – Lwówek Śląski płyta nagrobna księcia Henryka I i jego żony Agnieszki, za: Wikimedia Commons; a – brak skali

Fig. 36. Motif of joined hands: a - Novgorod Hanttruwebratzen type brooch, after Rębkowski 1988, p. 522, Fig. 7; b - Jan van Eyck, circa 1434, *The Arnolfini Portrait*, the National Gallery in London, after Wikimedia Commons; c - Lwówek Śląski, Duke Henryk I and his wife Agnieszka's tombstone, after Wikimedia Commons; a - no scale.

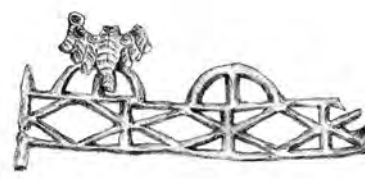
a

b

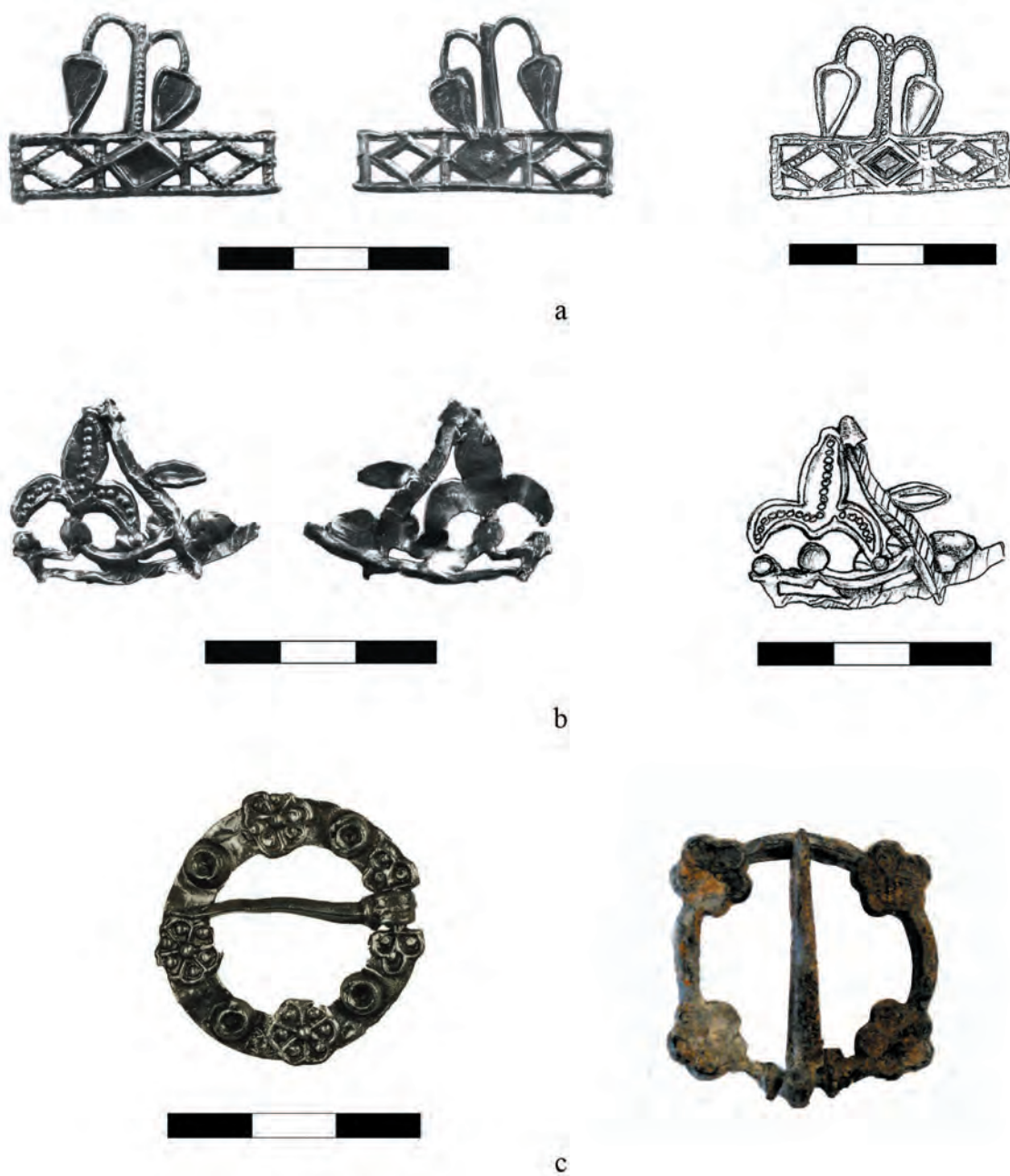
c

d

Ryc. 37. Człony diademów: a – Środa Śląska, za: Pietrusiński 1996, s. 79; b – Stralsund, Apollonienmarkt 15, za: Samariter 2010, s. 46, ryc. 6; c, d – Wrocław, pl. Nowy Targ, fot. i rys. R. Szczerek; a, b – brak skali

Fig. 37. Fragments of diadems: a - Środa Śląska, after Pietrusiński 1996, p. 79; b - Stralsund, Apollonienmarkt 15, after Samariter 2010, p. 46, Fig. 6; c, d - Wrocław, pl. Nowy Targ, photo and drawing R. Szczerek; a, b - no scale.

Ryc. 38. Fragmenty diademów i zapinki z motywem kwiatowym: a – Wrocław, pl. Nowy Targ, człon diadem z liściem, fot. i rys. R. Szczerek; b – Wrocław, pl. Nowy Targ, fragment diadem (?) z lilią, fot. i rys. R. Szczerek; c – Wrocław, pl. Nowy Targ, zapinki koliste naśladujące wianek, fot. J. Sawicki; c – brak skali

Fig. 38. Fragments of diadems and brooches with a flower motif: a - Wrocław, pl. Nowy Targ, fragment of a diadem with a leaf, photo and drawing R. Szczerek; b - Wrocław, pl. Nowy Targ, fragment of a diadem (?) with a lily, photo and drawing R. Szczerek; c - Wrocław, pl. Nowy Targ, circular brooches imitating a wreath, photo J. Sawicki; c - no scale.

a

b

c

d

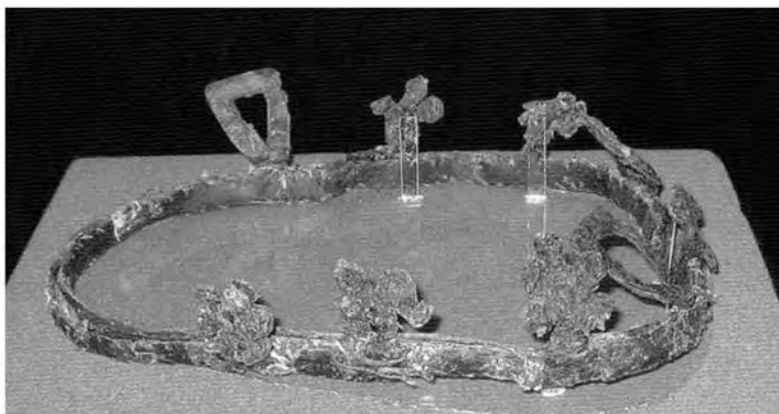
Ryc. 39. Diademy i człony diademów: a – Badeboda, diadem z zawiasami, za: Krabath et al. 2006, ryc. 34; b, c – Wrocław, pl. Nowy Targ, człony diademów, fot. R. Szczerek; d – Wrocław, pl. Nowy Targ, człony diademów (?), fot. R. Szczerek; a- brak skali

Fig. 39. Diadems and their fragments: a - Badeboda, a hinged diadem, after Krabath et al. 2006, Fig. 34; b, c - Wrocław, pl. Nowy Targ, fragments of diadems, photo R. Szczerek; d - Wrocław, pl. Nowy Targ, fragments of diadems (?), photo R. Szczerek; a - no scale.

Ryc. 40. Diademy: a, b – Wrocław, pl. Nowy Targ, fot. R. Szczerek; c – Gruczno, za: Drążkowska 2012, s. 118, ryc. 91b; d – Stary Brześć, rekonstrukcja diademu ze skórzanej taśmy i aplikacji, za: Drążkowska 2012, s. 118, ryc. 91a; c, d – brak skali

Fig. 40. Diadems: a, b - Wrocław, pl. Nowy Targ, photo R. Szczerek; c - Gruczno, after Drążkowska 2012, p. 118, Fig. 91b; d - Stary Brześć, reconstruction of a diadem made of a leather strap and appliqué, after Drążkowska 2012, p. 118, Fig. 91a; c, d - no scale.

a

b

Ryc. 41. Diademy i wieńce (?): a – Lubeka, Fischstraße 8, skórzany diadem haftowany złotą nicią z aplikacjami, za: Mührenberg 2008, s. 327, ryc. 20; b – Rudolf von Rotenburg, miniatura z Kodeksu Manesse, za: <http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/cpg848/0103>; a- brak skali

Fig. 41. Diadems and wreaths (?): a - Lübeck, Fischstraße 8, a leather diadem embroidered with gold thread with appliqué, after Mührenberg 2008, p. 327, Fig. 20; b - Rudolf von Rotenburg, miniature from The Codex Manesse, after <http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/cpg848/0103>; a - no scale.

Ryc. 42. Człony diademów (?) (*lintplaatje*):
a, b – Wrocław, pl. Nowy Targ, fot. R. Szczerek;
c – Zeeuws-Vlaanderern, za: HP 3, s. 397,
ryc. 3459; d – Ieper, HP3 s. 397, ryc. 3462;
c, d – brak skali

Fig. 42. Fragments of diadems (?) (*lintplaatje*):
a, b - Wrocław, pl. Nowy Targ, photo R. Szczerek;
c - Zeeuws-Vlaanderern, after HP 3, p. 397,
Fig. 3459; d - Ieper, HP 3, p. 397, Fig. 3462;
c-d - no scale.

a

b

c

Ryc. 43. Diademy z paciorków i aplikacji:
 a – Ducové, okręg Trnava, 2. poł. XIV w., za:
 Ruttkay 1979, s. 88, ryc. 54; b – Ducové, okręg
 Trnava, diadem z grobu nr 28, 2. poł. XIV w., za:
 Ruttkay 1979, s. 87, ryc. 53; c – Dražovce, okręg
 Nitra, diadem z grobu nr 340, za: Ruttkay 2005,
 s. 295, ryc. 5; a-c – brak skali

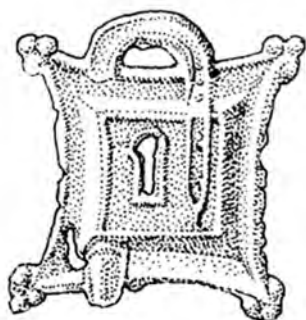
Fig. 43. Diadems made of beads and appliqué:
 a - Ducové, Trnava district, second half of the
 14th century, after Ruttkay 1979, p. 88, Fig. 54;
 b - Ducové, Trnava district, a diadem from
 grave No. 28, second half of the 14th century,
 after Ruttkay 1979, p. 87, Fig. 53; c - Dražovce,
 Nitra district, a diadem from grave No. 340,
 after Ruttkay 2005, p. 295, Fig. 5; a-c - no scale.

a

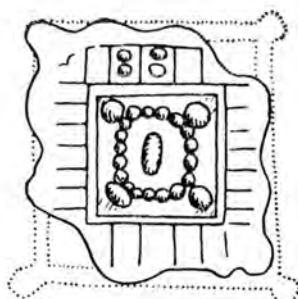
b

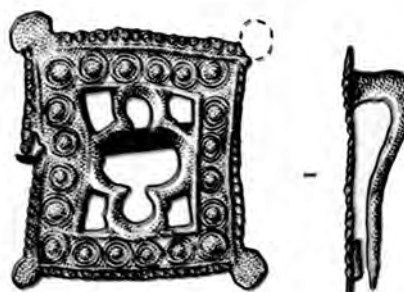
c

d

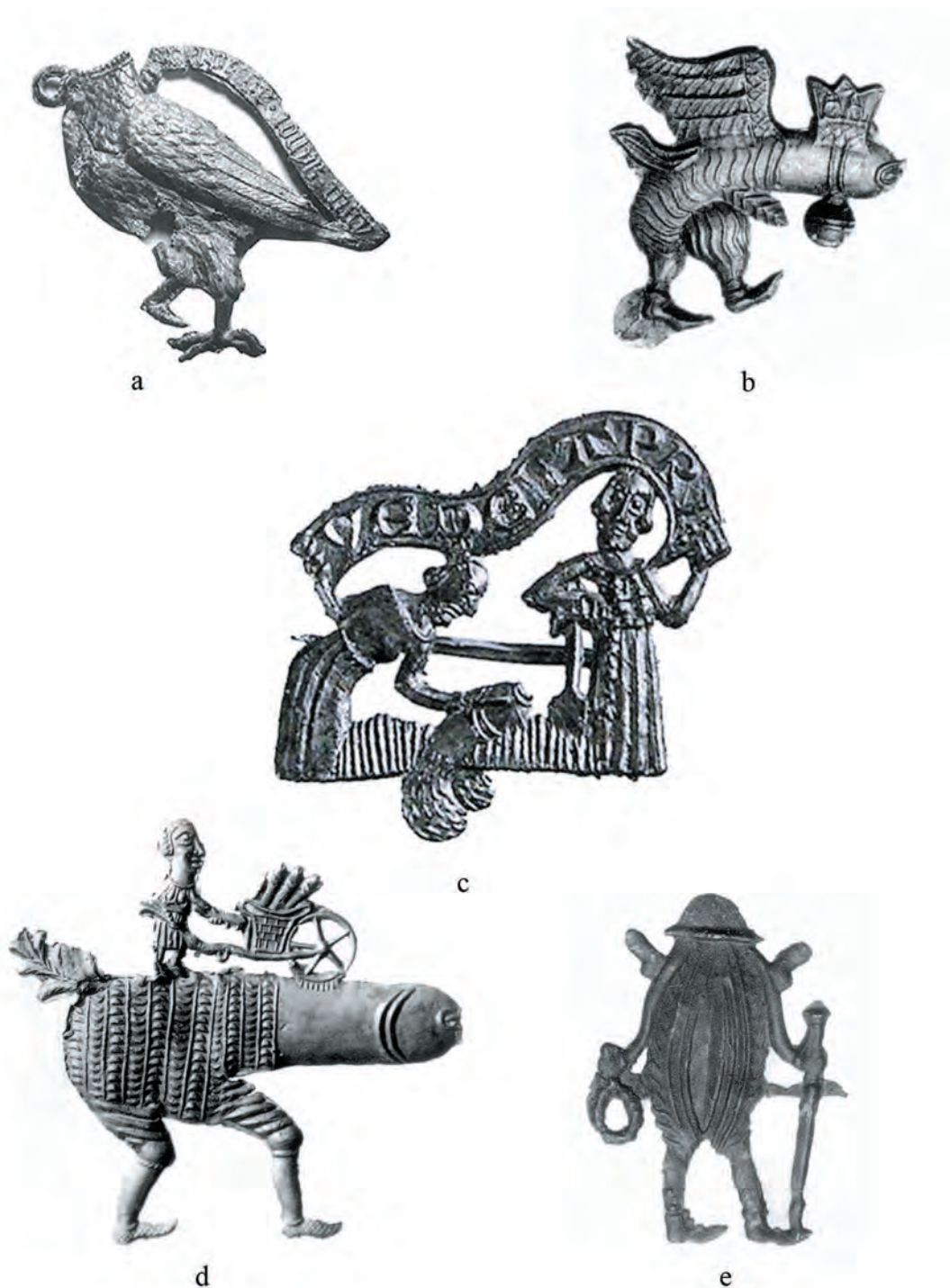
e

f

Ryc. 44. Kłódki (?): a – ,s-Hertogenbosch, kłódka z inskrypcją AMOVRS, za: www.kunera.nl nr 14148; b – Nieuwlande, kłódka na języku, za: HP1, s. 317, ryc. 998; c – Salisbury, kłódka – widok od frontu; za: Spencer 1991, s. 127, ryc. 241; d – Wrocław, ul. św. Katarzyny, odznaka (?) geometryczna, za: Kaźmierczyk 1966, s. 290, ryc. 88.12; e – Błonie, odznaka (?) geometryczna, za: Kiersnowska 1986, s. 155, ryc. 2 b; f – Londyn, odznaka, za: Spencer 1998, s. 262, ryc. 1358; a-f – brak skali.

Fig. 44. Padlocks (?): a – ,s-Hertogenbosch, padlock with the inscription AMOVRS, after www.kunera.nl No. 14148; b - Nieuwlande, padlock, after HP 1, p. 317, Fig. 998; c - Salisbury, padlock - front view, after Spencer 1991, p. 127, Fig. 241; d - Wrocław, ul. św. Katarzyny, geometric badge (?), after Kaźmierczyk 1966, p. 290, Fig. 88.12; e - Błonie, geometric badge (?), after Kiersnowska 1986, p. 155, Fig. 2 b; f - London, badge, after Spencer 1998, p. 262, Fig. 1358; a-f - no scale.

Ryc. 45. Odznaki z przedstawieniami o charakterze seksualnym i apotropaicznym: a – Londyn, papuga z inskrypcją PAPEM NOLLYS MAY za: Mitchiner 1986, s. 214, ryc. 769; b – Sluis, uskrzydłony fallus, za: HP 2, s. 411, ryc. 1757; c – Ieper, „uprawa roli”, za: HP 2, s. 409, ryc. 1749; d – Vlaardingen, zwierz falliczny, HP 2, s. 410, ryc. 1753; e – Poortvliet, wagina w stroju pielgrzyma, za: HP 2, s. 413, ryc. 1774; a-e – brak skali

Fig. 45. Badges with sexual and apotropaic representations: a - London, parrot with the inscription PAPEM NOLLYS MAY, after Mitchiner 1986, p. 214, Fig. 769; b - Sluis, winged phallus, after HP 2, p. 411, Fig. 1757; c - Ieper, cultivation, after HP 2, p. 409, Fig. 1749; d - Vlaardingen, phallic beast, HP 2, p. 410, Fig. 1753; e - Poortvliet, vagina dressed as a pilgrim, after HP 2, p. 413, Fig. 1774; a-e - no scale.

a

b

c

d

e

f

Ryc. 46. Syreny i harpie: a – Opole, aplikacja z harpią, za: Masner 1904, s. 73, tab. I, ryc. 13; b – Wrocław, pl. Nowy Targ, aplikacja z harpią, fot. R. Szczerek; c – Magdeburg, syreny na kapitełu kolumny w katedrze, 1210-1225 r., za: Kobieltus 2002, ryc. 231; d – syrena (*mermaid*) miniatura z Luterrel Psalter, British Library, Londyn, za: <http://bestiary.ca/beasts/beast283.htm>; e – syrena, miniatura z bestiariusza autorstwa Philipa de Thaon, Kongelike Bibliotek, Kopenhaga, za: <http://bestiary.ca/beasts/beast246.htm>; f – Straßburg, płytki posadzkowa z przedstawieniem harpii, za: Landgraf 1993, s. 137, kat. F19; a, f- brak skali

Fig. 46. Mermaids and Harpies: a - Opole, appliqué with a harpy, after Masner 1904, p. 73, Table I, Fig. 13; b - Wrocław, pl. Nowy Targ, appliqué with a harpy, photo R. Szczerek; c - Magdeburg, mermaids on a column's capital in the Cathedral, 1210-1225, after Kobieltus 2002, Fig. 231; d - *mermaid*, miniature from the Luterrel Psalter, British Library, London, after <http://bestiary.ca/beasts/beast283.htm>; e - mermaid, miniature from the bestiary by Philip de Thaon, Kongelike Bibliotek, Copenhagen, after <http://bestiary.ca/beasts/beast246.htm>; f - Straßburg, floor tile with a representation of a harpy, after Landgraf 1993, p. 137, No. F19; a, f-no scale.

a

b

c

d

e

f

Ryc. 47. Fantastyczne stworzenia: a – Stara Zagość (powiat pinczowski), fragment fryzu z kościoła parafialnego joannitów, 3. tercja XII w., za: Stróżyk 1997, s. 108; b – Ieper, odznaka z syreną, za: www.kunera.nl 06863 c – ,s-Hertogenbosch, tryton, za: www.kunera.nl nr 06860; d – ,s-Hertogenbosch, syrena z lustrem, za: www.kunera.nl 06859; e – Opole, zapięcie o konstrukcji haczyk-oczko z fantastycznym stworem, za: Masner 1904, s. 73, tabl. I, ryc.. 11; f – Ulm, hybryda, 1. ćw. XIV w., za: Landgraf 1993, s. 136, kat. F 13; b-f - brak skali

Fig. 47. Fantastic creatures: a - Stara Zagość (Pińczów district), fragment of a frieze from the parish church, third terce of the 12th century, after Stróżyk 1997, p. 108; b - Ieper badge with mermaid, after www.kunera.nl No. 06863; c - ,s-Hertogenbosch, triton, after www.kunera.nl No. 06860; d - ,s-Hertogenbosch, mermaid with mirror, after www.kunera.nl No. 06859; e - Opole, hook and eye construction fitting with fantastic creature, after Masner 1904, p. 73, Table I, Fig. 11; f - Ulm, hybrid, first quarter of the 14th century, after Landgraf 1993, p. 136, No. F 13; b-f – no scale.

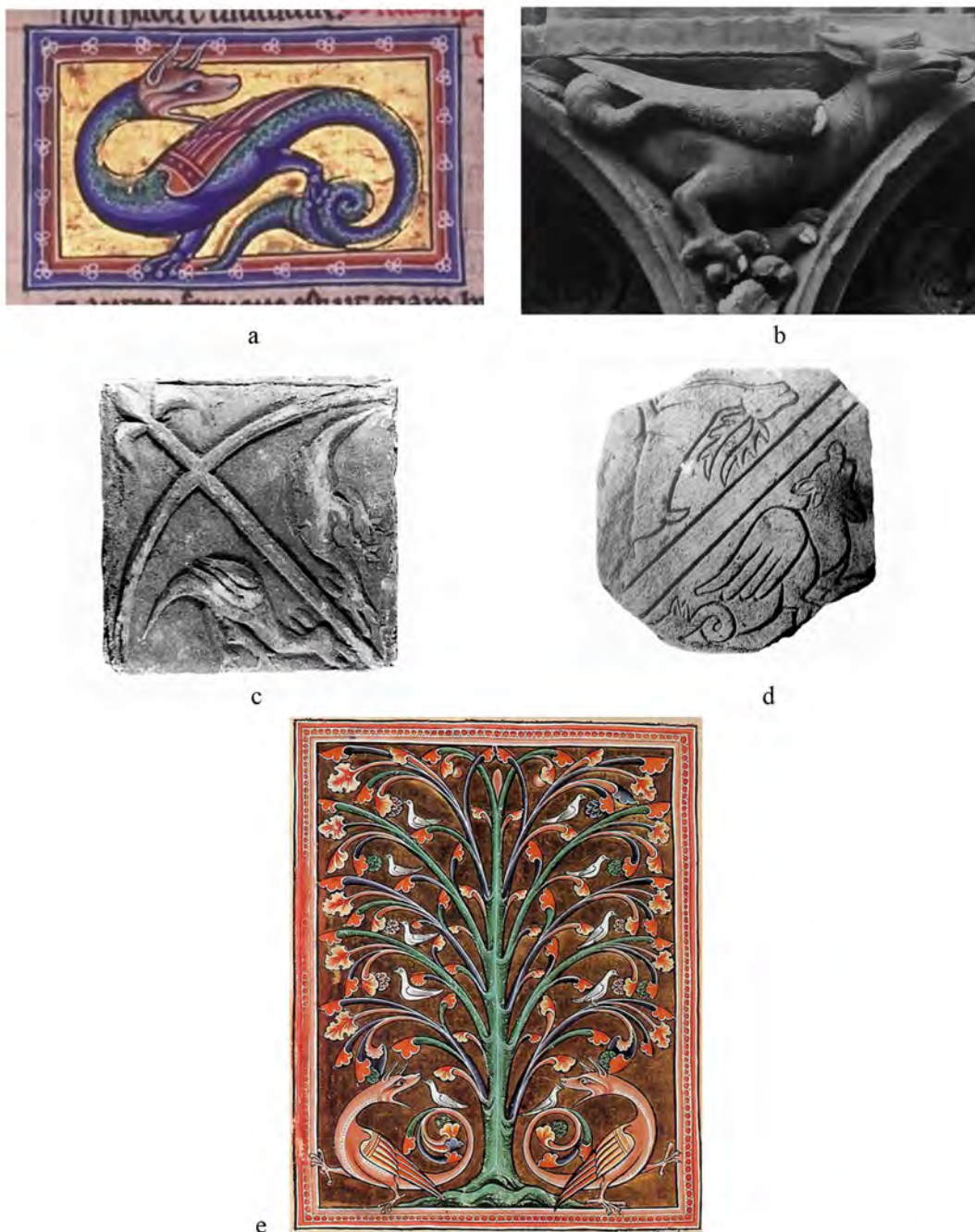
a

b

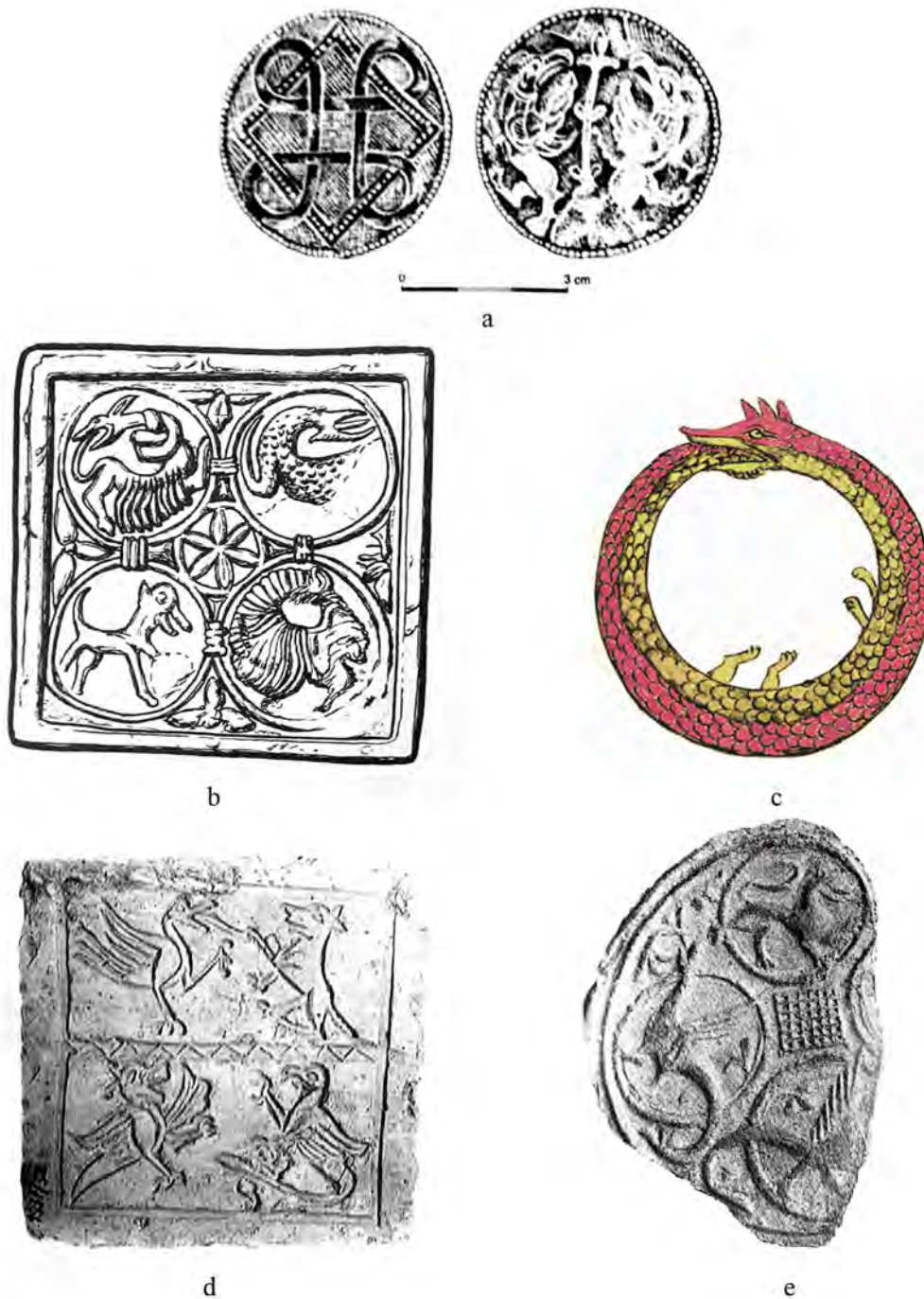
Ryc. 48. Nabierki łyżek z fantastycznymi stworami: a – Wrocław, pl. Nowy Targ, fot., rys. R. Szczerek; b – Wrocław, Muzeum Miejskie Wrocławia, Oddział Muzeum Archeologiczne, fot. T. Skorupka; b - brak skali

Fig. 48. Spoon bowls with fantastic creatures: a - Wrocław, pl. Nowy Targ, photo and drawing R. Szczerek; b - Wrocław, Muzeum Miejskie Wrocławia, Oddział Muzeum Archeologiczne, photo T. Skorupka; b - no scale.

Ryc. 49. Smoki: a – *scitalis*, fragment miniatury z Bestiariusza z Aberdeen, zbiory University of Aberdeen, za: <http://www.abdn.ac.uk>; b – Paryż, katedra Notre Dame, detal architektoniczny z zachodniego portalu, za: Mode 1977, s. 130; c – klasztor w Alpirsbach, płytką posadzkową ze smokami, za: Landgraf 1993, s. 161, kat. F 158; d – Saarburg, *anphivena*, za: Landgraf 1993, s. 172, kat. F48; e – *peredixion*, fragment miniatury z Bestiariusza z Aberdeen, zbiory University of Aberdeen, za: <http://www.abdn.ac.uk>; b-d – brak skali

Fig. 49. Dragons: a - *scitalis*, fragment of a miniature from 'The Aberdeen Bestiary', collection of the University of Aberdeen, after <http://www.abdn.ac.uk>; b - Paris, Notre Dame Cathedral, architectural detail from the western portal, after Mode 1977, p. 130; c - monastery in Alpirsbach, floor tile with dragons, after Landgraf 1993, p. 161, No. F 158; d - Saarburg, *anphivena*, after Landgraf 1993, p. 172, No. F48; e - *peredixion*, a fragment of a miniature from 'The Aberdeen Bestiary', collection of the University of Aberdeen, after <http://www.abdn.ac.uk>; b-d – no scale.

Ryc. 50. Fantastyczne stwory: a – Wały, gm. Brzeg Dolny, pojemnik na brakteaty (?), za: Wachowski, Wróbel 2002, s. 346, ryc. 1 a,b; b – Dolany koło Ołomuńca, kafel, ok. r. 1400, za: Pavlík, Vitanovský 2004, s. 81, 238; c – wyobrażenie Uroborosa z traktatu alchemicznego zatytułowanego *Synosius*, Theodorosa Pelecanosa z 1478 r., za: Wikimedia Commons; d – Spira, katedra, płyta posadzkowa, za: Landgraf 1993 s. 162; e – Straßburg, płytka posadzkowa, XII w., za: Landgraf 1993, s. 161, kat. F 162; b-e – brak skali

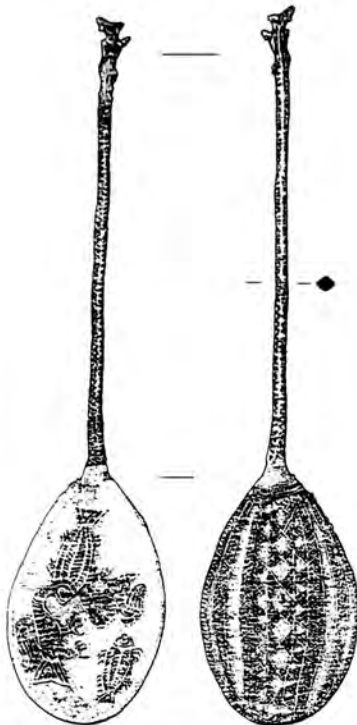
Fig. 50. Fantastic creatures: a - Wały, Brzeg Dolny commune (Silesie), bracteates' container (?), after Wachowski and Wróbel 2002, p. 346, Figs. 1 a, b; b - Dolany near Olomouc, oven tile, circa 1400, after Pavlík and Vitanovský 2004, pp. 81, 238; c - Ouroboros representation from alchemical treatise *Synosius* by Theodoros Pelecanos from 1478, after Wikimedia Commons; d - Speyer Cathedral, floor tile, after Landgraf 1993, p. 162; e - Straßburg, floor tile, 12th century, after Landgraf 1993, p. 161, No. F 162; b-e - no scale.

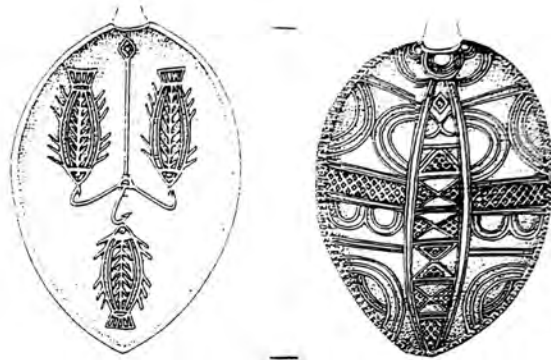
a

b

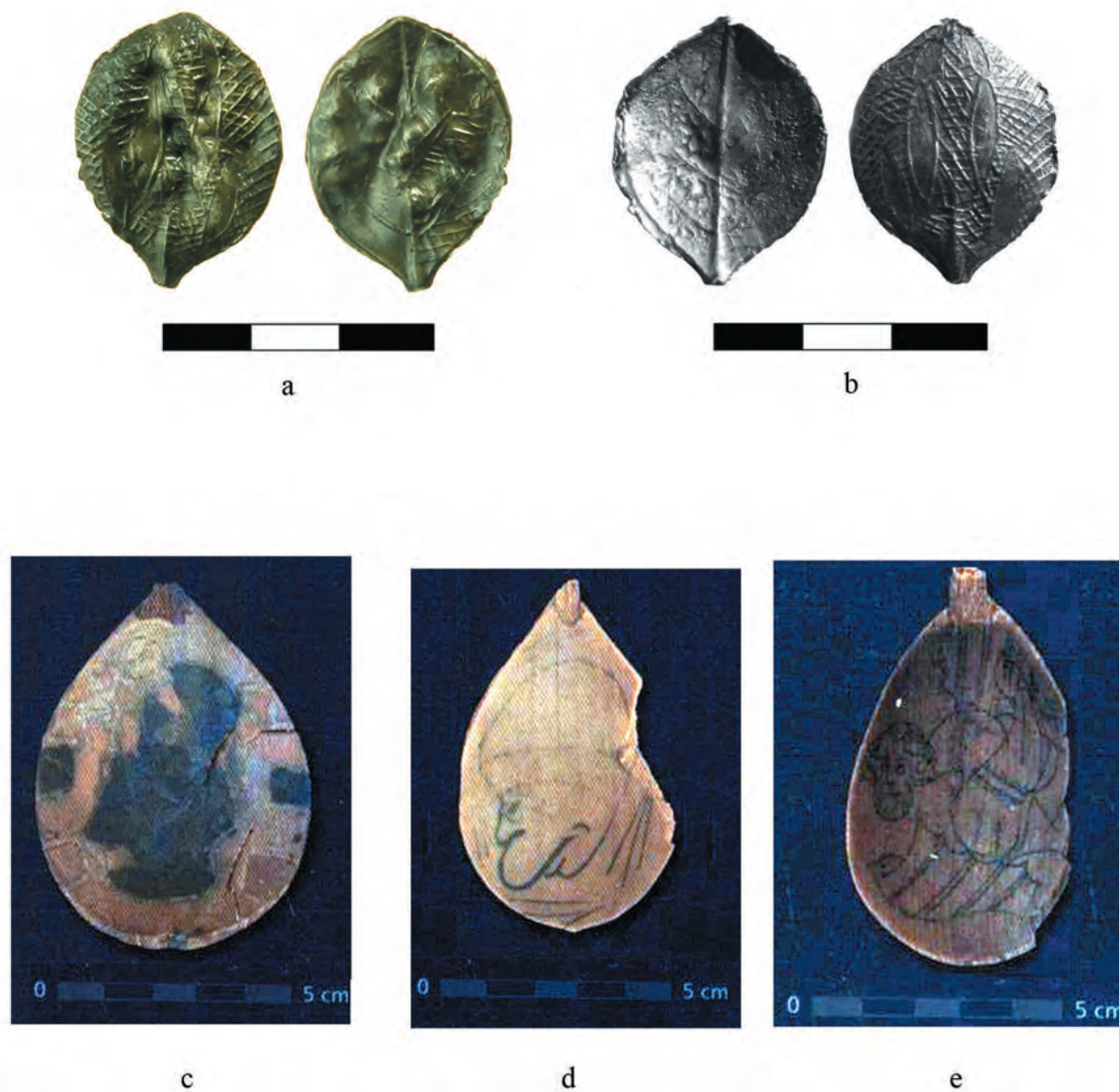
c

d

Ryc. 51. Łyżki z motywem ryb: a – Wrocław, Rynek, nabierka łyżki, za: Buśko 2000, s. 242, ryc. 13; b – Zerbst, forma do odlewania łyżek, za http://www.lda-lsa.de/landesmuseum_fuer_vorgeschichte/fund_des_monats/2007/februar; c – Londyn, łyżka, za: Egan 2000, s. 104, ryc. 2, cat. 6; d – Londyn, łyżka, za: Egan 2000, s. 104, ryc. 2, cat. 54; a, c, d – brak skali

Fig. 51. Spoons with fish motif: a - Wrocław, Rynek, spoon bowl, after Buśko 2000, p. 242, Fig. 13; b - Zerbst, mould for casting spoons, after http://www.lda-lsa.de/landesmuseum_fuer_vorgeschichte/fund_des_monats/2007/februar; c - London, spoon, after Egan 2000, p. 104, Fig. 2, No. 6; d - London, spoon, after Egan 2000, p. 104, Fig. 2, No. 54; a, c, d - no scale.

Ryc. 52. Zdobione nabierki łyżek: a, b – Wrocław, pl. Nowy Targ, fot. R. Szczerek; c-e – Gdańsk, ul. Świętojańska 10, drewniana łyżka z fantastycznym stworem, za: Gołębniak 2005, s. 514, il. 11

Fig. 52. Decorated spoon bowls: a, b - Wrocław, pl. Nowy Targ, photo R. Szczerek; c-e - Gdańsk, ul. Świętojańska 10, a wooden spoon with fantastic creature, after Gołębniak 2005, p. 514, Fig. 11.

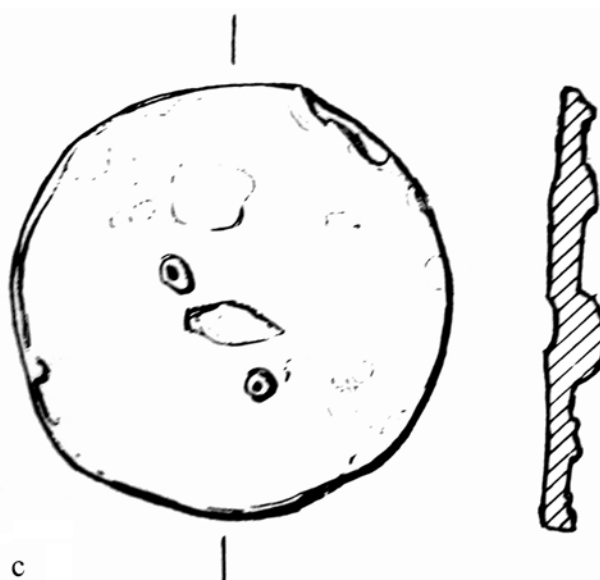
a

b

c

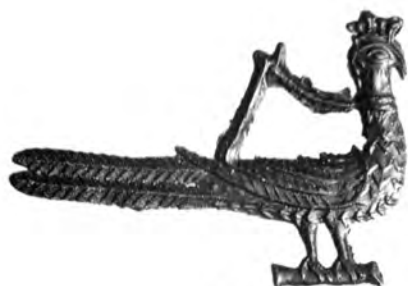

Ryc. 53. Orzeł św. Jana Ewangelisty: a – pieczęć Władysława, księcia wrocławskiego z 1268 r., za: Gumowski 1936, tab. CXIC, ryc. 96; b – pieczęć miejska Oleśnicy, z dokumentu z 1405 r., za: <http://www.olesnica.org>; c – Sázava, Czechy, odznaka z orłem św. Jana, poł. XII w., za: Sommer 1996, s. 174, ryc. 4; a-c – brak skali

Fig. 53. Eagle of St John the Evangelist: a - seal of Władysław, Duke of Wrocław from 1268, after Gumowski 1936, Table CXIC, Fig. 96; b - Oleśnica town seal, from a document from 1405, after <http://www.olesnica.org>; c - Sázava, Czech Republic, badge with St John's eagle, mid-12th century, after Sommer 1996, p. 174, Fig. 4; a-c - no scale.

a

b

c

d

Ryc. 54. Wizerunki pawia: a – bordiura Drzwi Gnieźnieńskich, ok. 1180 r., za: Kobiela 2002, ryc. 184; b – Niewulande, odznaka z pawiem, za: HP 2, s. 417, ryc. 1807; c – Amsterdam, odznaka z pawiem z zaznaczonym ogonem, za: HP 3, s. 321, ryc. 3067; d – Londyn, Tomasz Becket na pawiu, za: Mitchiner 1986, s. 27, ryc. 15; a-d – brak skali

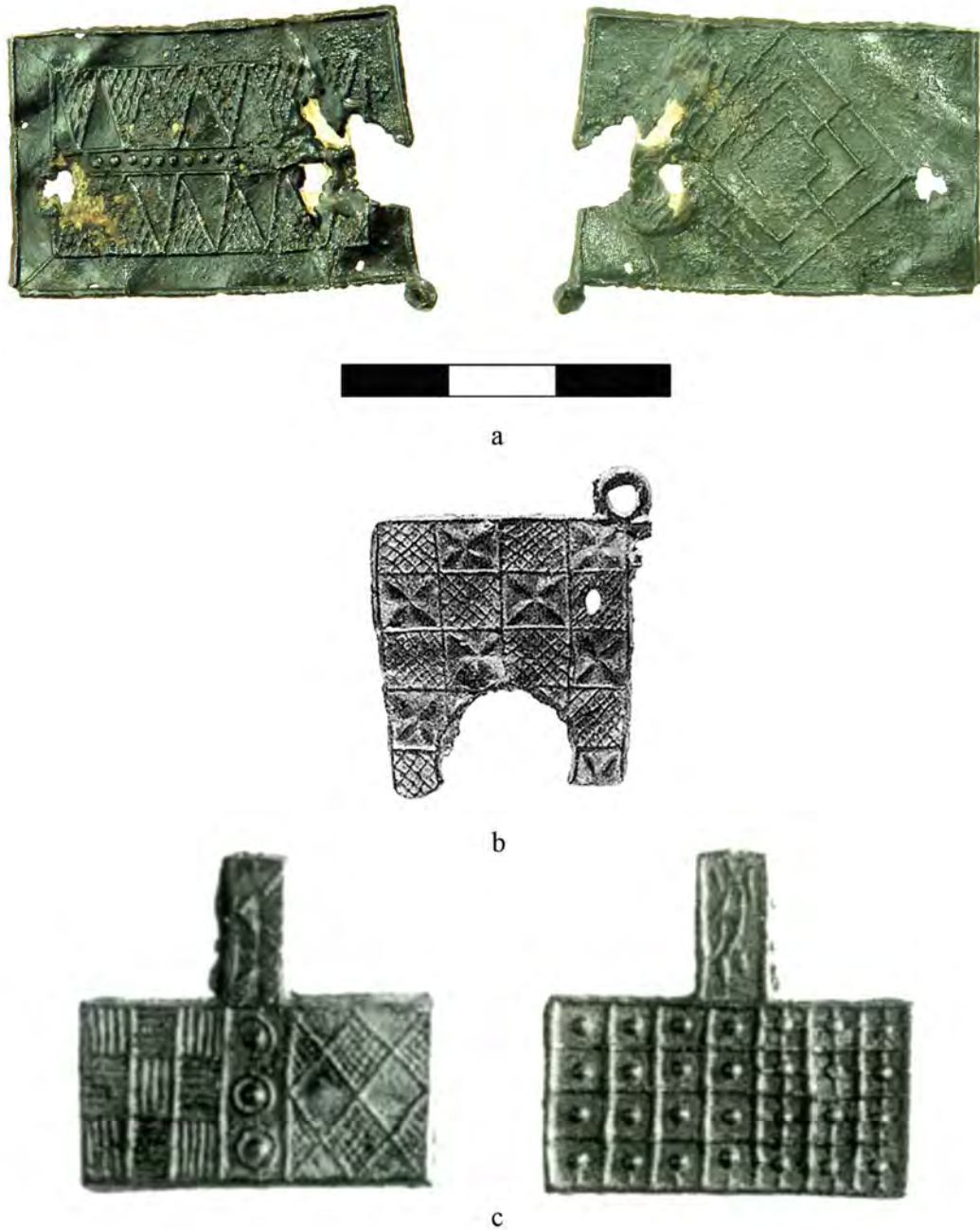
Fig. 54. Representations of a peacock: a - bordure of Gniezno Doors, circa 1180, after Kobiela 2002, Fig. 184; b - Niewulande, badge with a peacock, after HP 2, p. 417, Fig. 1807; c - Amsterdam, a badge with a peacock with a marked tail, after HP 3, p. 321, Fig. 3067; d - London, Thomas Becket on a peacock, after Mitchiner 1986, p. 27, Fig. 15; a-d – no scale.

Ryc. 55. Magdeburg, forma odlewnicza do produkcji cynowych figurek, za: Berger 2006, s. 179-180, ryc. A-8, A-9; brak skali

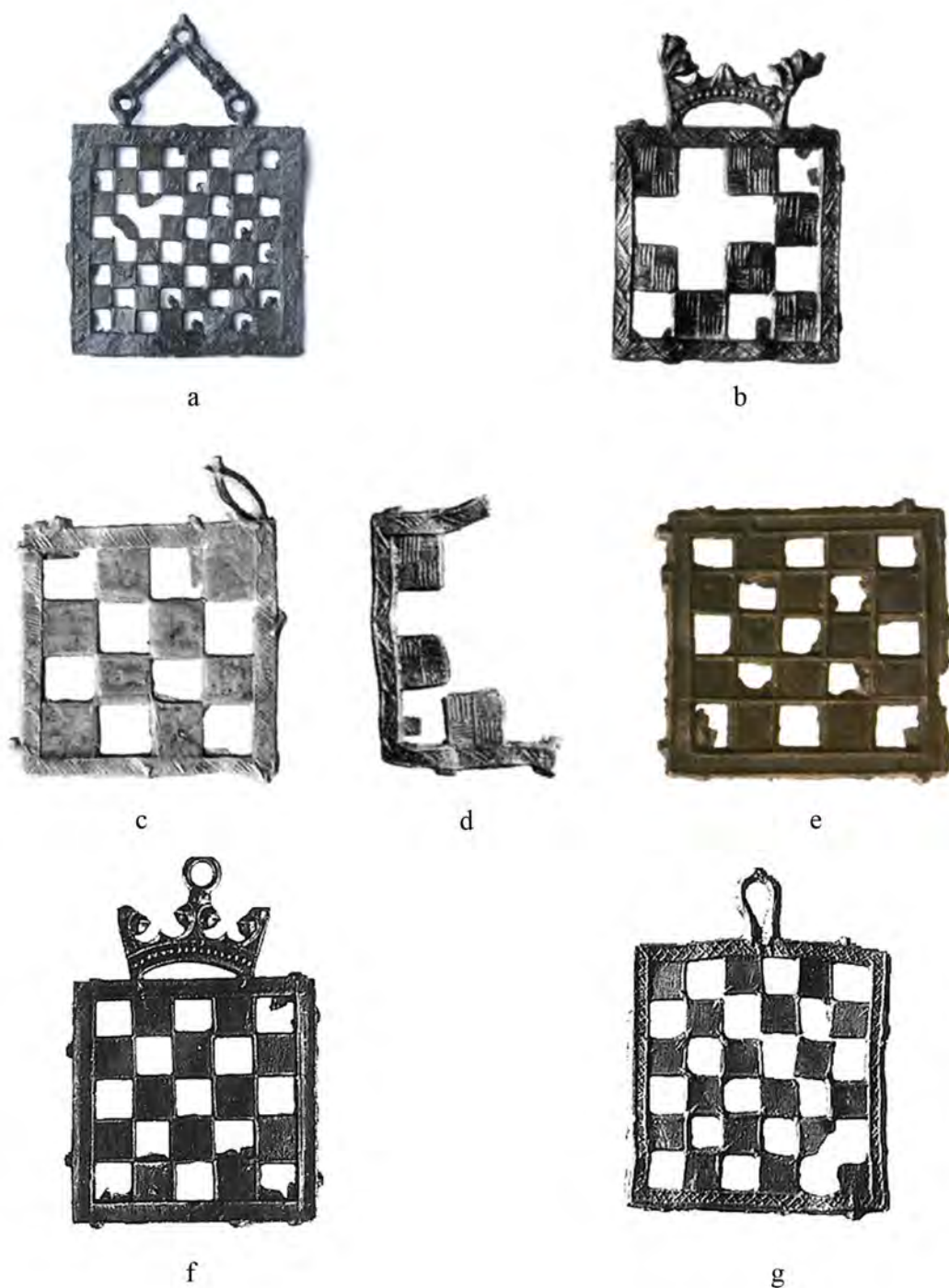

Fig. 55. Magdeburg, mould for casting tin figurines, after Berger 2006, pp. 179-180, Figs. A-8, A-9; no scale.

Ryc. 56. Odznaki z planszami do gier: a – Wrocław, pl. Nowy Targ, odznaka z młynkiem i tryktrakiem, fot. R. Szczerek; b – Paryż, odznaka z planszą do gry (?), za: www.kunera.nl: nr 01721; c – ,s-Hertogenbosch, odznaka z planszami do gier (?), za: www.kunera.nl nr 15098r i 15098v; b, c – brak skali

Fig. 56. Badges with gaming boards: a - Wrocław, pl. Nowy Targ, a badge with mill and backgammon, photo R. Szczerek; b - Paris, a badge with gaming board (?), after www.kunera.nl No. 01721; c - ,s-Hertogenbosch, badge gaming boards (?), after www.kunera.nl Nos 15098r and 15098v; b, c - no scale.

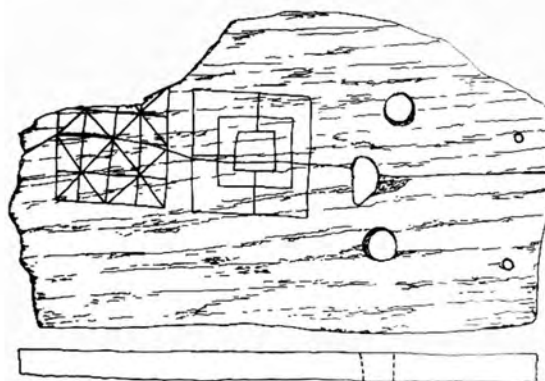

Ryc. 57. Odznaki z szachownicami: a – Sluis, za: Koldewey 2007, s. 130, ryc. 7.91; b – Middelburg, za: www.kunera.nl nr 13942; c – Amsterdam, za: HP 2, s. 449, ryc. 2003; d – ,s-Hertogenbosch, za: www.kunera.nl nr 14977; e – Raversijde, za: www.kunera.nl nr 05822; f – Reimerswaal, za: HP 1, s. 317, nr 1004; g – Rotterdam, za: HP 1, s. 317, ryc. 1005; a-g – brak skali

Fig. 57. Badges with chessboards: a - Sluis, after Koldewey 2007, p. 130, Fig. 7.91; b - Middelburg, after www.kunera.nl No. 13942; c - Amsterdam, after HP 2, p. 449, Fig. 2003; d - ,s-Hertogenbosch, after www.kunera.nl No. 14977; e - Raversijde, after www.kunera.nl No. 05822; f - Reimerswaal, after HP 1, p. 317, No. 1004; g - Rotterdam, after HP 1, p. 317, Fig. 1005; a-g - no scale.

a

b

c

d

e

Ryc. 58. Plansze do gier: a – Holandia, miniatury stół-zabawka, za: Willemsen 1998, s. 383; b – Greifswald, plansza do gry w młynka i *alquerque*, za: Enzenberger 2007, s. 115, ryc. 59.12; c – gra w *alquerque* z *Libro de los juegos*, ok. 1283 r., za: Wikimedia Commons; d – gra w młynka z *Libro de los juegos*, ok. 1283 r., za: Wikimedia Commons; e – Wiedeń, Kunsthistorisches Museum, składana plansza z rękojeści buzdyganu, za: Marek 2007, s. 221, ryc. 3; a, e – brak skali

Fig. 58. Gaming boards: a - the Netherlands, a miniature toy table, after Willemsen 1998, p. 383; b - Greifswald, gaming board for mill and *alquerque*, after Enzenberger 2007, p. 115, Fig. 59.12; c - the *alquerque* game from the *Libro de los juegos*, circa 1283, after Wikimedia Commons; d - the mill game from the *Libro de los juegos*, circa 1283, after Wikimedia Commons; e - Vienna, Kunsthistorisches Museum, foldable board of a mace's handle, after Marek 2007, p. 221, Fig. 3; a, e - no scale.

a

b

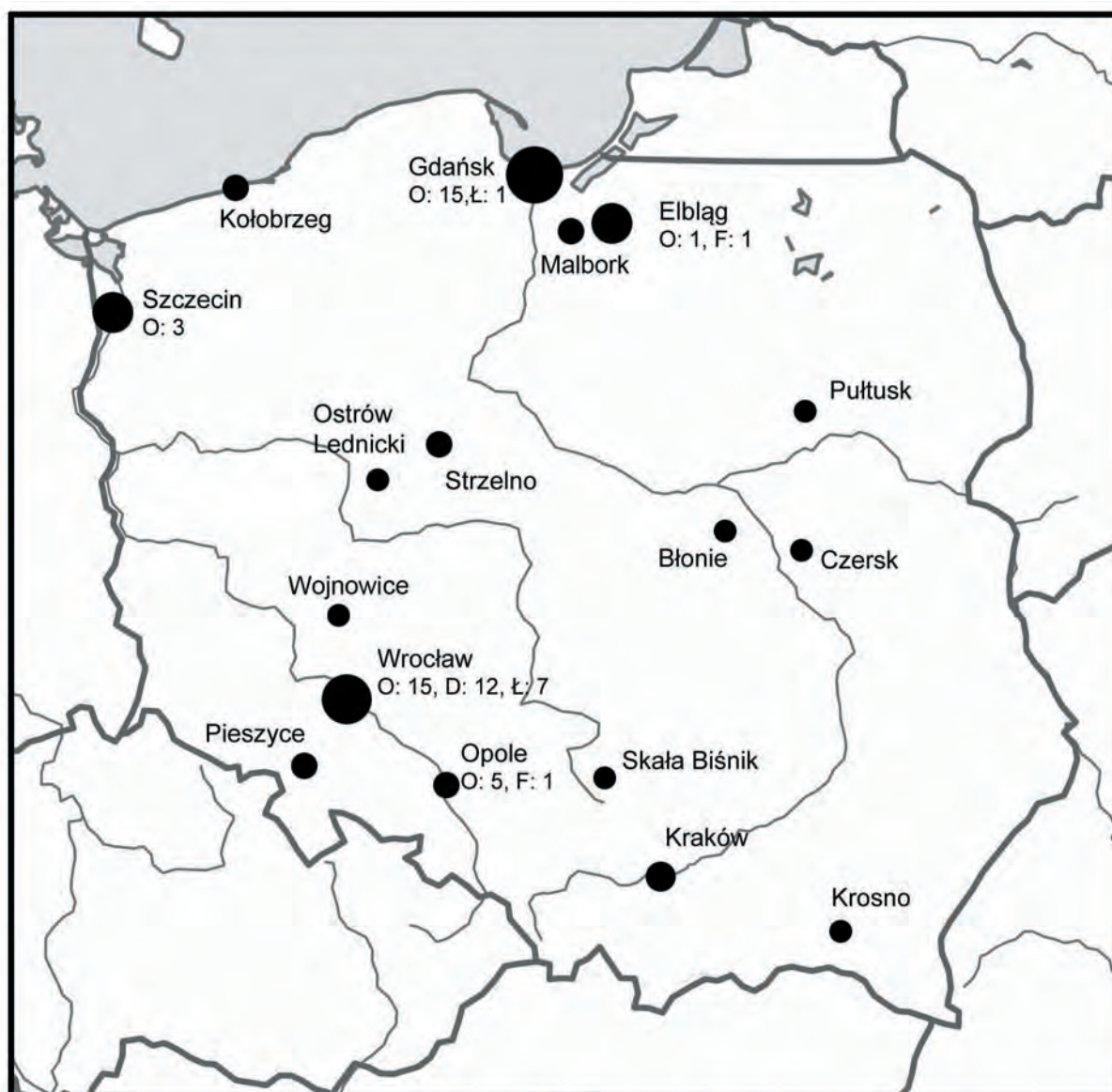
c

d

Ryc. 59. Kafle z grami: a – Gniezno, kafel z przedstawieniem planszy do gry w młynka, koniec XV w., za: Janiak 2003, s. 95, il. 188; b – Jankowo Dolne, stanowisko 21, kafel z przedstawieniem planszy do gry w alquerque, za: Janiak 2003, s. 107, ryc. 236; c – Lipnice, kafel XV w., za: Pavlík, Vitanovský 2004, s. 248, ryc. 629; d – Zvoleněves, XV w., za: Pavlík, Vitanovský 2004, s. 249, ryc. 633; a-d – brak skali

Fig. 59. Oven tiles with games: a - Gniezno, oven tile with a representation of a board for the mill game, the end of the 15th century, after Janiak 2003, p. 95, Fig. 188; b - Jankowo Dolne, site 21, oven tile with a representation of a board for the alquerque game, after Janiak 2003, p. 107, Fig. 236; c - Lipnice, oven tile, 15th century, after Pavlík and Vitanovský 2004, p. 248, Fig. 629; d - Zvoleněves, 15th century, after Pavlík and Vitanovský 2004, p. 249, Fig. 633; a-d - no scale.

Legenda: D - diademy, Ł - łyżki, O - odznaki, F - forma odlewnicza
 Legend: D - diadems, Ł - spoons, O - badges, F - moulds

Ryc. 60. Znajdźiska diademów, łyżek, odznak oraz form odlewniczych na terenie Polski. Małą kropką oznaczono miejsce znalezienia tylko jednej odznaki

Fig. 60. Finds of diadems, spoons, badges and moulds in Poland. The small point indicates the find location of only one badge.